

Megtanultunk egymásra támaszkodni

Szent László-napi ünnepség

Gaál Ági: Régi nyarak Battán

VIII. ÉVF. 74. SZÁM

Százhalom

2020. JÚNIUS-JÚLIUS

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Megújuló energiák

Fotó: Pap Miklós

A TARTALOMBÓL: Szülők Fóruma: Megtanultunk egymásra támaszkodni • Óvárosi Focikupa 2020 • Szabó Gábor: A képviselő naplója • Szent László-napi megemlékezés • Rónai Attila kántor: A múlttól és a szolgálatról • Balla Károly: Lépcső, min felhalad valaki más • Fazekas Major Gizella: Trianon fájdalmát elfeledni nem lehet • A Ránk szabott idő nyomában... • Gaál Ági: Régi nyarak Battán • Történetünk története...

Ábel András (1949-2020)

Megint eltávozott valaki, akiről bátran mondhatjuk, hogy pótolhatatlan. Sokan vagyunk, akik olyan szerencsések voltunk, hogy a hatalmas mennyiségű tudásából valamennyit átvehettünk, de ez csak egy kicsi része volt, annak, amit Ő tudott Érdről, a történelmi eseményekről.

Számtalanszor fordultunk hozzá tanácsért, segítségért ismereteink bővítésére. Azonnal és kimerítően szívesen válaszolt. Amikor megköszöntem mindig azt mondta: „Nem kell megköszönni”.

Az idő múltával gondoskodott róla, hogy páratlan történelmi anyaga méltó kézbe kerüljön, aki továbbviszi a megkezdett munkáját. Sokan abban a tévképzetben vannak, hogy értékes dolgai vannak, de ezek nem a hétköznapi értelemben „értékek”, hanem a történelem és főként Érd-Óvárosról szóló anyagok. Nem ékszereket, aranyat, ezüstöt gyűjtött, hanem történeteket, eseményeket, minden, ami a hagyományokhoz tartozik. Nagy munka lesz ezt a gazdag hagyatékat rendszerezni, digitalizálni.

Életútjáról könyvet lehetne írni, de igyekszem kiemelni a legfontosabb állomásait.

Ábel András 1949. január 22-én született Érden. Általános iskoláját Érden az un Zárda épületében végezte, majd az Érdi Vörösmarty Mihály Gimnáziumban tett érettségi vizsgát. Érd Nagyközségi Tanácsnál helyezkedett el, abban az időben kezdtek el és alakították ki - korosztályának fiataljaival - a kastélydomb pince rendszeréből az Ifjúsági Klubot.

1985-ben közreműködő segítségével került felállításra a Kalot emlékmű.

1990-ben alapító tagja támogatója volt a Vörösmarty Mihály Gimnázium Baráti Kör Egyesületének, a következő évben pedig az Érdi Gimnázium Alapítványának. Mindkét szervezet felépítésének, működésének, erkölcsi alapjainak meghatározó személyisége volt.

2003-ban a történelmi városrészen életre hívott Szent Mihály Alapítvány elnöke lett.

Tevékenységében felölelte a hagyományok őrzését, újra indítását, mint a pl. búcsú, helytörténelmi séták vezetése, minden korosztálynak, csoportoknak. Érden született és itt dolgozó személyek felkutatása, a településről írt munkák felkutatása közzététele. Ebben az évben kezdődött a Délvidéki zarándokok fogadása is.

Máig egyedülálló a Monda és Valóság sorozat, Érd múlt és jelen értékeit bemutató - a városi televízió által népszerűsített - film, melynek tervezésében és megvalósításában vezető és meghatározó szerepe volt.

Hivatásának tartotta a város értékeinek felkutatását, megismertetését, őrzését, védelmét. Világszemléletében meghatározó volt az Isten-Haza-Család egységének megteremtése és óvása. Beszélgetések alkalmával számtalanszor az emberi élet vezérfonalául emlegette a KALOT jelszavát: „Krisztusi embert! Műveltebb falut! Önérzetes Magyart!”. Minden tevékenységének, ez volt a motorja és mércéje.

A 2010-es években az országosan felépített értékmentő mozgalom alapító tagja és a helyi értékek kétségbeesett mentője volt. Ha a saját dolgát érte kár, nem volt annyira elkeseredett, mint amikor az értékek: téglagyár, Leventeüdülő és számtalan épített érték pusztulását, rombolását látta. Az Érdikum alapító tagja és értékmentő motorja volt. Legnagyobb fájdalom a kastély pusztulása volt, amiről így mesélt:

A történet annak a családnak egy tagjáról Szapáry Péterről szól:

„1722-ben váltották vissza és építették újjá, kastéllyá bővítették az akkori kúriát az Illésházak. A fényképeken láthatjuk, hogy micsoda hatalmas, oszlopos, gyönyörű épület lett az enyészete, formára négyszögletes, tágas udvarral. Egy 1846-os állag-felmérés nagyon jó állapotban találta a kastélyt. Külön voltak az uraságok szobái, nagy ebédlő, gardrob és biliárd-

szoba, a komornyikoknak külön szállás. A vendégeket öt szoba várta és ami még nagyon érdekes, négy árnyékszék biztosította lakói komfortérzetét. Az uraság a hivatali munkához a kancellária, magyarul az volt a dolgozó szobája. A kastély napnyugati oldala alatt nyúlt el a pince, amit török pincének neveztek, ma Szapáry pince. Akkor, hogy hétezer hektó bort is tudtak benne tárolni. A II. világháborúig több tulajdonosa is volt az épületnek, köztük a leghíresebb a Sina család, Sina György és fia Simon. A háború végéig a KALOT (Katolikus Agrárifjúsági Legényegyletek Országos Testülete) népfőiskolát működtetett itt. A szobákat akkor nyitották össze tantermekké.

Azután kezdtek az épületet szétlopkodni. A téglákat, gerendákat elvitték a nagytétényi marhaistállóhoz. Végül csak ez a romhalmaz maradt.”

Gyakran vezetett csoportokat a Szapáry pincében és sok más helyen, akik csodálattal hallgatták történeteit.

Sokszor mesélt tanítóiról, tanácairól, Jovicza Ignáczról, akin keresztül megismerte Érdy (Luczenbacher) János, Kereskényi Gyula atya munkásságát és belé ültette, hogy a múltat meg kell becsülni. Méltó utóda lett ezeknek az embereknek őrizve tudásukat.

Családi háza szobái inkább hasonlítanak múzeumra, mint otthonra, de Ő jól érezte magát a múlt emlékei között. Minden szabad idejében keresett, kutató. Megtalálta családjá történetét, amelynek múltja igen érdekesnek bizonyult. Egyik ágon édesanyja révén a híres erdélyi Márton családhoz tartozik, amelyről nem sokat tudott. Egy másik ágról azonban naplót talált, amelyet egyik őse Simon Clement írt és mai is megtalálható a British Múzeum Egerton gyűjteményében. Simont Clement 1654-ben született és 1730-ban halt meg. A Rákóczi szabadságharc után 1714-ben nevezték ki Bécsbe követségi titkárnak. Sajnos ez a történet félbe maradt, most már soha nem ismerjük meg teljes életútját.

Fájdalommal búcsúzunk Ábel Andrástól, aki az újságunkban megjelent érdekes történetek hiteles segítőtje volt. Szellemi hagyatéka remélhetően még sokáig fog örömet szerezni mindnyájunknak.

„Az elmúlt három hónap felért egy továbbképzéssel”

Megtanultunk egymásra támaszkodni

Mint mindenhol, a százhalmombattai Szülők Fóruma Egyesületnél is nehezebbé vált az élet a járványveszély korlátai között, de a rendkívüli helyzet fejlődést is eredményezett. Mindenkinek sokkal többet kellett dolgoznia, a rendhagyó megoldások azonban jelentős részben maradandó szakmai kompetenciává váltak. A viszonylagos elszigeteltségben pedig a munkatársak megtanultak a korábbinál is jobban támaszkodni egymásra. *Schmidt Monikával, a civil szervezet elnökével beszélgettünk.*

- Sokan az online oktatást is nehezen tudtuk elképzelni márciusban, de miként lehet csecsemők és kisgyermekek fejlesztését home office-ban végezni?

- Annyiban hasonlított a helyzetünk a pedagógusokéhoz, hogy reggeltől estig a számítógép előtt ültünk. Az online csecsemőtanácsadás során videókat ele-

meztünk a kisbabákról, majd leírtuk a tanácsainkat és javaslatainkat a szülőknek. A súlyosan, halmozottan sérült gyerekekkel való munka több fejtörést okozott. Végül kitaláltuk, hogy a saját gyerekeinkkel készítsünk videókat, és így mutatjuk meg a szülőknek a tennivalót. Mindez eredményeként komoly digitális módszertani, szakmai bázist hoztunk létre, amelyet a későbbiekben is tudunk használni. Olyan esetben például, amikor egy kisgyereknél ortopédiai műtétre kerül sor, és hosszabb ideig nem tud jönni a fejlesztő foglalkozásokra.

Előnyt jelentett ezeknek a videóknak a feltöltésében, hogy egymás munkájába is jobban beleláttunk, egymástól is sokat tanultunk. Az elmúlt három hónap felért egy nagyon intenzív továbbképzéssel.

Idén tizenötödik alkalommal rendeztük volna meg a *Születéstől felnőttkorig* konferenciát, amelyhez támogatást is sikerült szerezni a szakminisztériumtól. Csak reménykedni tudok, hogy át lehet ütemezni a jövő évre, amikor az SZFE alapításának harmincadik évfordulóját is ünnepelni fogjuk. A szakmai programon valószínűleg nem fogunk változtatni. Olyan előadók jönnek (jöttek volna), mint dr. Császár-Nagy Nóémi, Bagdi Emőke lánya, aki a gyermekrezilienciáról, a gyermekek megküzdési stratégiáiról beszélt volna.

A járványhelyzet miatt egy másik korai fejlesztő projektünket is halasztani kell, amire az UNICEF-től nyertünk pályázati támogatást. A csecsemőszűrés és fejlesztés több olyan kisgyereket érint, akik a Családok Átmeneti Otthonában élnek. Egy új diagnosztikai módszer alkalmazásával kívántuk megvalósítani, amelynek eddig főként anyagi akadályai voltak. Ez az úgynevezett SEED fejlődési skála, aminek a segítségével a korábbiaknál objektívebben mérhető a gyermekek állapota, majd a fejlesztés eredménye.

Ami késik, nem múlik, és nagyon fontosnak tartom, hogy emberileg, szervezetenként megerősödve kerültünk ki ebből a nehéz

helyzetből. Fizikailag ugyan elszakadtunk, de nemcsak szakmailag, hanem még a magánéleti gondjainkban is képesek voltunk támaszt nyújtani egymásnak.

A legnagyobb problémát az okozta, hogy sok költségtérítéssel szolgáltatást nem tudtunk végezni, amely még súlyosabbá tette a már egyébként is meglévő anyagi nehézségeinket. Az önkormányzati támogatásunk néhány éve 10 millió forintról 4,5 millióra csökkent, és bár a legesélytelenebbnek tűnő pályázatokat is megírjuk, a járványügyi helyzetben minden finanszírozás csúszik. Néhány éve még kilenc alkalmazottal működött az egyesület, de most a megmaradt kettő bérét sem tudjuk kigazdálkodni.

- Milyen tevékenységeket végeznek jelenleg?

- Több mint tíz éve folytatjuk a csecsemők korai szűrését és fejlesztését a védőnőkkel együttműködésben. Előbbi ingyenes a szülők számára, utóbbi kérelem alapján, a család szociális helyzetétől függően differenciáltan térítendő. A már említett CSÁO-ban, ahol egy családon belül jellemzően több gyereknek is szüksége van rá, automatikusan térítésmentes.

Dévény-tornával, gyógypedagógiai fejlesztéssel, gyógyúszással, TSMT-vel (Tervezett Szenzomotoros Tréninggel) és az utóbbi időben egy egészen új módszerrel is hozzájárulunk, hogy a kisebb-nagyobb fejlődési rendellenességgel született vagy bizonyos területeken késve, rendellenesen

fejlődő gyerekek jobb esélyekkel kezdhesék meg az óvodát, illetve iskolát.

Az említett új metodikai rendszer, amit nagy lelkesedéssel fedeztünk fel és terjesz-

tünk is szakmai körökben, a játék-, egyensúly-, reflex- reguláció kezdőbetűiből álló magyar módszer, vagyis a JERR (www.jerr.hu) Bendig Borbála és Andor Ildikó). Átütő sikereket érünk el vele olyan babáknál, akiknek nem megfelelő a mozgásfejlő-

désük – miközben nem okozunk számukra semmilyen kényelmetlenséget, hiszen „csak” játszunk. Ez az, ami erőt és kedvet ad a küzdelmekhez is, szóval, nincs más a fejében, mint, hogy bármi történjen, szükség van ránk, meg fogjuk érni a harmincat!

- Egy civil szervezet létjogosultságát meghatározza, hogy képes-e olyasmit nyújtani, amit az állami, önkormányzati ellátórendszerek nem. A Szülők Fóruma Egyesületre ez mennyire igaz?

- Szerintem a legértékesebb képességünk, hogy a nagyon egyedi igényekre, esetekre is tudunk reagálni. Gyorsabban, rugalmasabban találunk megoldást és teremtik meg a feltételeket. Ha kell, elvesszünk egy tanfolyamot, vagy változtatunk a működési rendben, míg egy állami intézmény két speciális problémával élő gyerekekért nem fogja átszervezni magát.

- A problémával élő gyerekekből viszont úgy tűnik, nem lesz kevesebb.

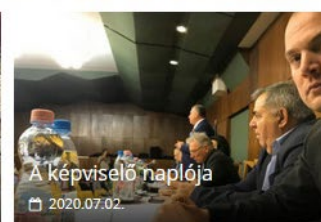
- Sajnos, nem. Hogy csak egy példát említsek, Magyarországon évek óta több koraszülött jön a világra, mint az unió többi államában. Hivatalosan egyelőre nem tudjuk az okát, de szerepe lehet benne a stressznek és a saját tapasztalataim alapján talán annak is, hogy a nők nagyon nagy része orvosi fogalomként gondol a terhességre, valamint a szülésre. Meg kellene tanítani a lányainkat arra, hogy bízzanak a saját testükben, és nagyon fontos lenne, hogy a gyerekek minél természetesebb módon szülessenek meg. **CK**

Százhalom Online

KÖZÖSSÉGI, KULTURÁLIS, KÖZÉLETI MAGAZIN

KEZDŐLAP CIVIL KURÁZSI ITT ÉS MOST KEREKASZTAL PORTRÉ KULTÚRA SZERBEK EGYSZER VOLT SZOMSZÉDOLÓ ARCHÍV

„Győzzön a legjobb”

Óvárosi Foci Kupa 2020

Bár kora reggel kisütött a nap, pár óra múlva sűrű, sötét felhők borították az eget. Szerencsére az eső mégsem eredt el a meccsek alatt. Talán még jól is jött a vetélkedő csapatoknak a kissé borongós, hűvös idő, nem kellett 40 °C-ban rúgni a labdát, mint tavaly. A pályán már folyt a focitorna, melyet népes és lelkes közönség biztatott a jó teljesítményre, amikor megérkeztem. A főszervező Szabó Gábor önkormányzati képviselővel készítettem riportot, hogy azok is tudják mi történt 2020. június 20-án vasárnap az óvárosi futballpályán, akik távol maradtak, vagy más elfoglaltságok miatt nem vehettek részt a tornán.

Szabó Gábor: - Az Óvárosi Papírkutyák szervezésében ez a hatodik Óvárosi Foci Kupa, melyet a 17 éves érdi focista, Nagy Ricsi emlékére ajánlottunk. Az édesapja fogja átadni a fiú érdi csapatának az „emlékkupát” a fiú nevével. Ezzel tiszteltük meg a karantén utáni első focitornát.

Eredetileg is ez lett volna hagyomány szerint a kupa ideje, most azonban a járvány miatt a polgármester engedélyével rendezhettük meg. A gyermekmeccsek és a többi járulékos program azonban elmarad.

15 csapat (15x12 fővel) vesz részt. 38 meccs lesz, 20-20 perces játékidővel. Reggel 9 órakor kezdtünk, délután 3 óráig tervezzük a programot, maximum fél óras csúszással. Én magam nem focizom most, mert szervezési feladataim vannak.

- Kik támogatták a tornát?

- Mucika Husikája, Bankos Barnabás és

Szalai Attila jóvoltából biztosítjuk a csapatok étkeztetését, reggelit, ebédet. A versenyző csapatok megajándékozására sok adomány érkezett: kuponok, étkezési jegyek, alkohol – sör, bor, tömény italok –, minden, ami a focizók kedvére való. Az ajándékokat a verseny eredmények közlése után sorsoljuk ki a csapatoknak.

Az első három helyezett kupát kap, emléklapot és ajándékot. Kisebb emléktárgyakat kap a legjobb játékos, a legtöbb gólt lövő és a legjobb kapus. A negyedik „emlékkupát” Nagy Ricsi édesapja fogja átadni az érdi csapatnak, amelyre a fia nevét gravírozattuk.

A Halom Truck vezetője megtehetette volna, hogy győzelem esetére 50 000 Ft-ot ad a csapatának, de a vezető és a csapat is egyhangúlag úgy döntött, hogy ezt az összeget jótékony célra ajánlja fel. Így

esett a választás a Remény Bajnoka Alapítványra.

Az épületben szorgoskodott egy hatalmas edény mellett Szalai Attila, akit arról kérdeztem ki, mi finomakat készített az idén a vetélkedés közben megéheztett játékosoknak:

- Az ételek 150 sportoló részére készülnek. A cserejátékosokkal és szurkolókkal kiegészülve kb. 300-an lehetnek most itt, részükre készítem a fogásokat. Reggeli is volt természetesen. Herczeg Zoltán büfé tulajdonos nagyon finom krumplisalátát készített nekünk. Mucika Husikája pedig nagyon szép füstölt árut hozott: szalonnát, kolbászt, sonkát, amelyhez piros paprika, hagyma, kígyó uborka járt, a magyar zászló színei szerint. Volt hozzá még háromféle savanyúság: vegyesvágott, sós uborka, csípős paprika. Mindehhez 5 kg frissen sült cipót kaptak. Az ételekhez felhasznált hús Bankos Barnabás ajándéka. A Szamuráj Kft – amelynek ügyvezető igazgatója vagyok – a technikai feltételeket, illetve a munkát adta hozzá.

- Mi fő most az edényben?

- Egy magyaros tokány készül, hagyományos alap anyagokkal: szalonna, hagyma, fokhagyma, só bors, kevés piros paprika és kevés mustár. A húst csütörtökön szárazpácba tettem a fűszerekkel, kevés sóval.

Most először a csíkokra vágott füstölt szalonnát pirítottam meg, annak kisült zsírja lesz benne az összes zsiradék. Ebbe teszem a bepácolt húst. A pácnak az a funkciója, átveszi a hús a fűszerek ízét, a fűszerek „meggolgozzák” a húst és sokkal gyorsabban készül el az étel.

Nagyon óvatosan kell ilyenkor bánni a sóval, mert volt a pácban és a füstölt szalonna is természetesen sós.

Ehhez az adaghoz 3-4 kg füstölt szalon-

nát, 10 kg húst, 6 kg hagymát, ½ kg fokhagymát 20-30 dkg pirospaprikát használtam fel.

A következő étel mindig valamilyen kuriózum, ami kicsit könnyebb, mint a magyaros ételek. Most tárkonyos, citromos, mustáros hús készül, ami másnapos gyomornak is kitűnő. Ebből kevesebb készül, mint a magyarosból.

A harmadik ételünk - ami szintén hagyományosnak mondható - füstölt szalonna alapon lecsós reszelt máj. A benne lévő lecsótól tovább puha marad a máj, nem szárad ki. 10 kg májat, 3 kg vörshagymát, 4 liter lecsót használtam fel hozzá.

- Milyen húsokat használtál az ételekhez?

- Sertéslapocka, sertéscomb vegyesen. A zsiradékot levágtam róla és csíkokra szeltem a magyaros tokány szalonnájával együtt összesütöttem. A szalonnát és a húst nem kockára vágtam, hanem tokányszerűen csíkokra. Az ebédhez 15 kg kenyeret biztosítunk. Az ételek 300-350 személynek elegendők.

Miközben beszélgettünk Attila folyamatosan kevergette az ételt, hogy le ne égjen.

Miután kiokosodtam Attila főzési tudományában, a pálya szélén drukkolók és a megmérettetésre váró focisták között kerestem riport alanyokat. Elsőként három csinos kislányt szólítottam meg, akik közül Szép Vivien volt a legbátrabb és válaszolt a kérdéseimre:

- Kiknek szurkoltok ma, melyik csapatnak?

- Több csapatban játszanak a barátaink, az ő kedvükért vagyunk itt. Még nem voltam Foci Kupán, ez az első alkalom, nagyon jól

érezzük magunkat. Henrik Vince, Rapai Dominik, Szabó Tomi, Schneider Dorián, Vörös Milán a barátaink. Hárman jöttünk a lakótelepről Oltósi Alexával és Zserom Nórával.

Négyen ültek egymás mellett. Egy anyuka, két kislány és egy idősebb hölgy. Őket kérdeztem, kinek szurkolnak?

- Mészárosné Csibak Mónika vagyok, a lányom Mészáros Bettina. A kislány Frank Anna és Marek Edit van még velünk. A kézilabdások focicsapatának szurkolunk. Úgy tervezzük, végig maradunk.

- Laknerfy Tamás a Dunafüredi Labdarúgó Klub tagja. Hányan vagytok most itt az „aranycsapatban”, kérdeztem tőle?

- Van két cserénk is, így nyolcan veszünk részt a tornán.

- Milyen eredményre számítok?

- Szeretnénk tovább jutni, jó helyezést elérni.

A következő beszélgetőtársam Lak Imre lett:

- A csapatunk neve: Alu-Zso fater, Kovács Tibor miatt. Ő szponzorál bennünket, neki köszönhetjük, hogy itt vagyunk. Bataiaiak vagyunk, lakótelepiek. Nagyrészt a bataiai felnőtt csapatban focizunk. A kapusunk egy régi, vidéki barátom és eljött focizni velünk egy pesti is. Ő egyébként Ausztriában focizik. 8+1-en vagyunk. Természetesen szeretnénk nyerni. Két meccset már megnyertünk.

*

Délután háromra tértem vissza a tett helyszínére. Az utolsó két meccset játszoták az első négy helyért a csapatok. 20 perc múlva dőlt el, ki lett a negyedik, a harmadik, a második és a győztes csapat. Az bataiai Alu-Zso bár nem lett első, szép helyezést ért el a tornán.

És akkor álljon itt a végső eredmény:

1. Érd
2. Alu-Zso Fater
3. Gazdagok és Szépek
4. Halom Truck
5. DLC
6. Bankos Team
7. In-Team
8. Royalflush
9. Szakóca
10. Mucika Husikája
11. Elit Fc
12. Óvárosi Papírkutyák,
13. Nagy 7
14. Kis DLC
15. GE METEM

A gólkirály a Royalflush csapat tagja lett: Szilágyi Roland - 17 góllal.

A legjobb kapusnak Rapai Dominik bizonyult az Alu-Zso tagjaként.

A legjobb játékos címet Boznánszky Gábor, a Halom Trucktól érdemelte ki.

A díjkiosztásnál Nagy Ricsi édesapja adta át a fia nevével készült emlékkupát az érdi csapatnak. Utána pedig kisorsolták az összes – igen szépszámú – ajándékot a csapatoknak.

Szegedinác Anna

A focikupa támogatói:

Szalai Attila független önkormányzati képviselő • Mucika Husikája • Bankos Barnabás • Halom Truck • Klubsirály • Semmi Szemét • Rakott Krumpli • Expodekor Kft. • Betafes-Air Kft. • Harcsa Csárda • Szaki Expressz • WareLog Kft. • Horváth kert • Cintia ABC • Kockás kifőzde • Borforyou • Centrál Étterem • Pizza Karaván • Ebatta • Alu-Zso Kft. • Kisvakond kertészet

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

A veszélyhelyzeti korlátozás feloldásával, ha fokozatosan is, de a megfelelő szabályok betartásával újra indult az élet városunkban!

Június 4-én a trianoni békediktátum száz éves évfordulója kapcsán a helyi KÉSZ és a 1026. sz. Szent László király Cserkészcsapat szervezésében vettem részt azon a rendezvényen ahol az Összetartozás tüze és a Hősök Napi megemlékezést is megtartották. A szeles időjárás ellenére szép-számú érdeklődő tette tiszteletét a földvári keresztnél.

Június 11-én megtisztelő felkérésnek tettem eleget, a Százhalombattai VUK SE U16-os labdarúgócsapatának évzáróján jártam. A járványhelyzet miatt a félbeszakított bajnokságokban nem hirdettek győzteseket, így az addig 100%-os csapatunk

is lemaradt az éremosztásról. A különleges évzárón – amit a szülők szerveztek – kerültek átadásra a jelképes oklevelek és aranyérmek.

Június 16-án egy több éves megoldatlan problémára sikerült ebben a hónapban megoldást találni. Többszöri egyeztetés után a volt RÉV ABC-ben egy alapítvány által felhalmozott adományruhákat és egyéb használati tárgyakat sikerült elszállíttatni. Az elszállítás minden költségét és szervezését egy Szatmárnémeti alapítvány vállalta,

akik minden elszállított dolgot ilyen-olyan módon hasznosítani tudnak. A rakodást 15 fő önkéntessel végeztük, az öt órán át tartó pakolás végén nem maradhatott el a közös pizzázás sem. A helyi Polgárőrségnek köszönhetően a helyszín a pakolás idejére biztosítva lett, hogy a falusiaknak ne okozzanak kellemetlenséget a munkálatok.

Ebben a hónapban is több fiatal bevonásával igyekeztem a környezetünket szebbé varázsolni és nem ölbe tett kézzel várni a változást, hiszen a társadalmi munka szerepe úgy érzem a jövőben újra teret kell, hogy hódítson.

A hónap harmadik hétvégéje labdarúgással telt az óvárosi sportpályán: 19-én pénteken este a Pest megye első osztályában szereplő Százhalombatta a Testvériség csapatát fogadta egy edzőmeccs keretében. Mindig öröm ennyi embert látni a pálya körül. 20-án szombaton pedig a szokásosnak mondható Óvárosi Focikupa

immár 6. alkalommal a Papírkutyák szervezésében. A 15 csapat három pályán 38 mérkőzés közel 200 sportolóval számtalan nézővel ismét sikeres volt.

Újra fogadóóráim volt az óvárosi Zenálkó Etel Községi Házban. Az alábbi kérések, kérdések és panaszok kerültek terítékre:

- a külterületen élő a nem komposztálható zöldhulladékkal mit tehet,
- magánterületen folytatott építkezésekkel kapcsolatos észrevételek,
- 7,5 t súlykorlátozó tábla kihelyezésének lehetősége a Gyorma utcában
- a Köbüki játszótéren az éjszakába nyúló csendháborítás
- a külterületen és belterületen poráz nélkül sétáltatott (behívásra nem reagáló) kutyásokra
- a szokatlanul esős időjárásnak köszönhetően többen megkerestek a Halász és Kárász utcából is a csapadékvíz elvezetés hiányosságai kapcsolatban.

Június 26-án a Város által szervezett Óvárosi Szent László Napok elmaradásának ellenére a Százhalombattai Római Katolikus Plébánia szervezésében megemlékezést tartottak Szent László királyunkról,

templomunk patrónusáról. A névadóról elnevezett téren beszédet mondott Németh István világi elnök, Illéssy Mátyás plébános. Szent László lovagkirályról elnevezett díjat adományozták posztumusz Sefcsik Gergely részére. Ezután került sor a koszorúzásra. A templomban a „Magyar Mise” c. zenemű meghallgatása után beszélgettünk Tolcsvay Bélával, a mű egyik szerzőjével.

A rendezvény befejezésekként a szervezők étellel és itallal kedveskedtek a résztvevőknek.

Június 27-én pár hetes csúszással, de megrendezésre került a Batta Bringa, ahol természetesen együtt kerekedtem lányommal és a Papírkutyákkal.

Július 6-7-én bizottsági ülésekkel, 9-én testületi üléssel folytatódik a munkám az önkormányzatban, amit már nagyon vártam.

Következő fogadóórám: július 31-én 16-18 óráig a Zenálkó Etel Közösségi Házban.

Szabó Gábor
települési képviselő
Elérhetőségeim: 06 20 222 29 30
szabogabor@mail.battanet.hu

Szent László-napi megemlékezés

A járványhelyzet okozta kijárási korlátozások jelentősen akadályozták a hagyományos Szent László-napi rendezvények megtartását. A római katolikus plébánia szervezésében a helyi gyülekezet tagjai mégis úgy döntöttek, hogy megemlékeznek templomuk védőszentjéről.

Június 26-án 18 órakor gyűltek össze az óvárosi Szent László téren, ahol Németh István üdvözölte a megjelenteket, majd a Himnusz eléneklését követően három történetet mondott el a templom névadó szentjéről.

Illéssy Mátyás plébános osztotta meg ünnepi gondolatait a jelenlévőkkel.

A megemlékezés második részében a jelenlévők a Szent László templomba vonultak, ahol felvételről megnézték a Tolcsvay testvérpár Magyar Mise című zeneművét. (A felvétel 2019 nyarán a Margit-szigeti bemutatóról készült. A darabot 1987-ben mutatták be először, rendkívüli sikert aratva.)

A koncert után Tolcsvay Bélával beszélgettünk a darab keletkezéséről, fogadtatásáról és további sorsáról.

Ezt követően első alkalommal került sor a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége által alapított Szent László-díj átadására, amit ezúttal posztumusz Sefcsik

Gergelynek ítéltek oda a cserkészcsapatért végzett áldozatos munkájáért. A díjat unokája, Sefcsik Hanna vette át.

A szabadtéri rendezvény zárásaként

Majd az étellel-itallal megrakott asztalokhoz vonultak a jelenlévők, és késő estig beszélgettek.

Németh István

Körmenet alatt a házak ablakában gyertya égett

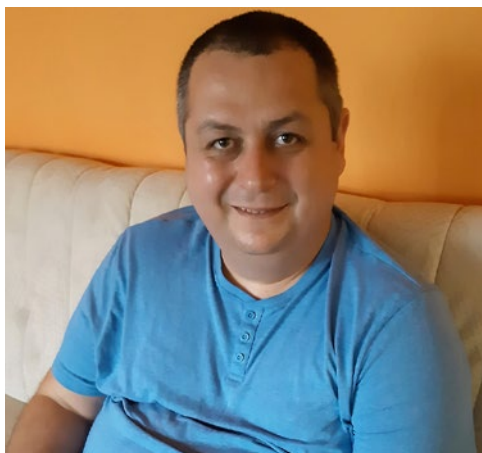
A múlttól és a szolgálatról beszélgettünk Rónai Attila kántorral

Minden tavasszal nagyon várt ünnep a katolikus hívők számára az Úrnapja. Sok szép emlékünk fűződik hozzá gyermekkorunktól kezdve, amikor is mint elsőáldozók szórtuk a virágszirmokat a körmenetben. Ez az az ünnep, amiben szinte az egész falu lakossága részt vett. A férfiak ágakat vágtak a Duna parton, abból építették a sátrakat, amiket aztán az asszonyok és a lányok díszítették fel. A körmenet idején minden ablakban égtek a gyertyák magyaroknál, szerbeknél egyaránt. A kocsmá is bezárt, leállt a közlekedés is.

Mit is ünnepelünk Úrnapján? Hivatalos neve: az Úr Testének és Vérének ünnepe, pünkösdvasárnap után két héttel. Jellemzően körmenet kapcsolódik hozzá. Gyökerei egészen a 13. századik nyúlik vissza. Az első adatok magyarországi megünnepléséről 1292. és 1299-ből valók. Az oltáriszentség úrnapi körbehordozásának a néphagyomány a gonoszt, a betegséget és a természeti csapásokat elűző erőnek tulajdonított.

Az Úrnapja kapcsán **Rónai Attila battai kántorral** beszélgettem, az ünnepről, a munkájáról az életéről.

Ma már ismeretlen a kántortanító foglalkozás. Magyarországon a 16-17. században sorra alakultak a katolikus és református egyházi iskolák.

A kántor a plébános segítője volt egyházi, gazdasági ügyekben, harangozott, énekelt, kisebb falvakban ő látta el a tanítói teendőket is, sokszor a saját lakásában. Fontos és megbecsült tagja volt a közösségnek. 1948-ban az egyházi iskolákat államosították és így a kántortanítói státuszt eltörölték.

- A fent leírtakból tudjuk, hogy mi volt anno

a dolga egy kántornak, kántortanítónak, de mi a dolga egy „modern kántornak, hogyan illeszkedik be a hívők közösségébe?

- Sajnos a rendszerváltást követő 30 év nem hozta magával azt a pozitív változást, ami e nemes szolgálatra kedvezően hatott volna. Az egyház e témában nem élt megfelelően a megszerzett lehetőségeivel, és mind a mai napig sem sikerült rehabilitálnia ezt a fontos funkciót és szakmát. Nevezhetjük modern kántorságnak, de azt fontos tudni, hogy jelen időben csak nagyon kivételes és kiemelt helyeken biztosít megélhetést. Ez egy bő téma, hogy mikor, miért és mennyit tesz egy kántor. Nehéz meghúzni az igények, az elköteleződés, és a munka határát, ugyanis a legtöbb magyarországi kántor lelki okokból köteleződik el és „hobby” szolgálatként tekint e munkára.

Az elmúlt közel 26 év alatt kántori munkásságomat a százhalombattai hívek és plébánosok igényeinek megfelelően alakítottam. A mindenkor helyi plébánosok által megfogalmazott kérések teljesítésével igyekeztem ellátni ezt a munkát. Kiemelt feladataim közé tartozott, hogy a szentmiséken, esküvőkön és temetési szertartásokon a liturgia előírásainak megfelelően vezessem az énekeket – legtöbbször orgonajátékkal –, továbbá az egyházközségünk kórusának

zenei támogatását, és egyéb templomi rendezvényeken történő zenei kíséretet is szívesen vállaltam.

Ezekre az alkalmakra, eseményekre viszagondolva számos emlék kavargok bennem. Mindezek közül hármat emelnék ki. Az egyik legemlékezetesebb az, amikor úgy 18-20 éves koromban megalapítottam egy ifjúsági kórust, és a környező településekkel együtt szerveztünk egy kis házi koncertet, melynek helyszíne a kápolna volt. Ennek kapcsán nagyon jó baráti kapcsolatokra tettünk szert és a körülöttünk élő keresztény fiatalokat is megismerhettük.

Egy másik meghatározó emlékem, hogy vitéz Mikulás Laci bácsival (elhunyt kántor) együtt Százhalombattán elsőként tanítottuk be a vállalkozó kedvű híveknek a nagyheti Passiót. Nagyon élveztem a munkát, hiszen sokan részt vettek benne és nagyon sokat találkoztunk a próbák miatt a Szent István templom különtermében. Híveink közül olyanok is részt vettek ebben a nemes feladatban, akik már sajnos nem élnek, de példás embereknek tartottam őket és nem csak ezért, mert oszlopos és elkötelezett tagjai voltak egyházközségünknek, hanem mert látszott bennük az a hitbéli vágy, hogy ezzel is Istennek tesznek szolgálatot és imájuk valahol meghallgatásra talál.

Végül fontosnak tartom megemlíteni, hogy a Szent István kórus létrejötte kapcsán nagyon sok olyan emlékem van, melyeket mind a mai napig szívemben őrzök és millió emlék, melyet e cikk terjedelme miatt nem tudok említeni, de szívesen emlékezem rájuk a beszélgetés alatt is.

- A kántornak két eszköze van a harmónium és ami nagyon fontos a hangja. Volt-e a családban, aki zenével, énekléssel foglalkozott?

- Százhalombattára költözésünk idején a Szent László templom és a kápolna funkcionált, mint egyházi liturgia gyakorlására szolgáló hely. Ezekben a helyeken csak harmóniumokon tudtuk az egyházi énekeket kísélni. A harmónium egy mechanikus hangszer, melybe lábbal pumpálva a levegőt,

meghajtva szólaltatja meg a rezgő nyelv a „minisípokat”. Nem kis munka a pedálokat lábbal tiporva, billentyűzetten játszani és megfelelő hangerővel énekelni egy 35 fokos melegben – sőt, egy ilyen forró napon, több mint 40 fokot is mutat a hőmérő higanyszála a karzaton.

Ezekben a nyári időszakokban évekig Érdligetre jártam át orgonán gyakorolni, hogy a kántorképző elvárásait, illetve vizsgáit teljesíteni tudjam. A Szent István templom megépülése után, az első digitális, három manuális orgonát Holland testvérektől kaptuk ajándékba, melyet a kórus alatt a templom bejáratához közel Nagypataki Gyula bácsi örömeire és jelenlétében elsőként szólaltathattam meg, majd segítő hívek felemelték a kórusra. Végre a templom tere betelt az orgona hangjával...

Későbbiekben vásároltunk egy új digitális orgonát a Szent László templomba is, egyrészt Mikulásik László kántorunk temetésén begyűjtött összegből (Laci bácsi rendelkezése szerint), egyházi és e célra gyűjtött adományokból. Fontosnak tartom, hogy ezek az orgonák nem csak nyugaton, de csak helyettes, illetve ideiglenes orgonaként szolgálnak mindaddig, amíg a templomot megillető, továbbá természetes hangú hangszer fel nem épül. Sajnos ez Százhalombattán elmaradt és nem is látszik, hogy a jövőben erre sor kerülne. Egy természetes hangú hangszer emelne Százhalombatta kulturális értékét, számos zenekar és művész szívesen tenné le névjegyét a város asztalára, ha az új hangszer beruházását a hívek és városunk községe is támogatná.

Édesapám említette, hogy nagyapám hegedült, de sajnos nem ismerhettem meg, mert a második világháború idején elhunyt. Édesapám viszont több mint 800 nótát ismert és nekünk, gyerekeinek rengeteg dalt tanított esténként a karosszékekben ülve (mindhárman befértünk az ölébe és úgy daloltunk). Az orgonával egy véletlen kapcsán kerültem kapcsolatba. Püspökladányban laktunk és abban az időben Margit néni – aki apáca volt – látta meg bennem az érdeklődést és lelkesedést. Sok fortélyt és egyházi éneket tanultam meg tőle. Közel egy év után Margit nénit elvesztettük és a hívek kántor nélkül maradtak. Akkoriban még csak 13 éves voltam és a helyi plébánosnak (Páskai István atyának) feltűnt, hogy közel egy év alatt mennyit fejlődtem. Egy napon csak ennyit mondott: „A jövő héten Te fogsz orgonálni!”

Nagy öröm volt számomra, majd kiugrottam a bőrrömből, hogy végre orgonálhatok a nagy orgonán. Onnantól kezdve István atya hathatós oktatása és támogatása kap-

csán Püspökladány és Nádudvar „kis kántora” lettem. Sokszor eszembe jut, hogy egy hagyományos temetés mennyi ideig tartott, és hogy István atya milyen szép búcsúztató énekeket írt a hozzátartozók elmondásai alapján. Az úrnapi körmenet énekeire órákig készültünk, és sohasem ért engem, illetve őt meglepetés, mert mindig felkészülten kezdtek meg az ünnepi liturgiát. Ő ajánlott be a budapesti központi kántorképzőbe és ennek köszönhetően kezdetem meg 1992-ben a tanulmányaimat. Örökké hálás leszek Nekik!

Közel három év után költöztünk el Szabadbattyánba. Ez idő alatt Budapestre jártam gimnáziumba, mint kollégiumi hallgató. Javarészt csak hétvégéken voltam otthon és segítettem az egyházi zenét, de csak érintőlegesen, mint tanuló, mert a helyi kántor bácsi nagyszerű zenész volt. Nem beszélve arról, hogy teljesen vak volt, de mindent tökéletesen játszott fejből, akár hallásból. Nagyon meglepődtem, mikor megmutatta Nekem, hogy a vak kántor milyen kottákból tanul...

Ismét kettő év után költöztünk és Százhalombattára vitt az utunk.

1995-ben a Szent László templomot látogattam meg elsőként, majd mutatkoztam be

lelkiekben is. A jó Isten áldja meg őket és az örök világosság fényeskedjék Nekik, mert a városért is sokat tettek közösségi munkájukkal!

Úrnapi körmeneten a három kántor hangja betelítette az óváros utcáját és nem csak a kántoroké, de a hívek között ott éneklő Dori bácsi és barátaival együtt zengtek az énekek. Soha nem tudom elfelejteni, hogy a Szent László templomban fenn ültek a „kis-öregék”, s olyan hangerővel énekeltek, hogy szó szerint saját magamat nem hallottam az éneklés alatt, pedig nekem sincs gyenge hangom.

Körmenet alatt a legtöbb ház ablakában gyertya égett, s még a Vadkacsa vendéglő sem maradt ki sosem e szép hagyományból. A szépen feldíszített sátrak mellett énekelni és bemutatni hagyományainkat, felemelő érzés volt. Az utca megtelt emberekkel és fiatalokkal, kísértük Jézust stációról stációra.

- Milyen iskolát kell végezni egy kántornak? Van-e különbség a kántorok között, itt az iskoláira gondolkodok? A képesítéstől függ, hogy egy kis faluban kántor valaki vagy nagyvárosban, ahol esetleg kórust kell vezényelnie?

- Elsősorban ajánlott a zeneiskolai végzettség a kántorképző megkezdése előtt.

az akkori plébános (Tóth Andor) atyának. Mikulásik Laci bácsi és Gubody Margit néni nagy szeretettel fogadtak és segítettek beilleszkednem. A szentmise szolgálatokat felváltva és heti beosztással végeztük. Ez egy nagyon szép időszak volt, mert sok segítséget kaptam Tőlük nem csak a munkában, de

Legyen hite, lelkesedése és kitartása, hogy ezt a szent szolgálatot megtartsa. Úgy vélem, hogy a kántorképző a kezdeti alapokat lefekteti, de tanároktól és kitartástól is függ, hogy mennyire képes az ember a mélyére ásni a dolgoknak.

Az egyházzene nagyon gazdag és adott

esetben, amit egy vidéki kántor nyújt az csak egy kis része annak, hogy milyen csodálatos zenei világgal rendelkezik az egyházunk. Sok esetben a hívek igényei és a kántor végzettségétől is függhet, hogy az egyházzenei élet miként alakul. A kántor segítheti a híveket, hogy minél magasabb és változatosabb énekrendet alakítsanak ki közösen a liturgikus szempontoknak megfelelően. Nagyon fontos a jó hangszertudás és az énekehang, hiszen a kántorok elsődleges eszköze a hangja. Fontos, hogy a megfelelő és szent hangszer legyen a templomban, megszólalása pedig egyetemes és művészi legyen.

Jómagam arra törekedtem, hogy ne verjek éket az eddigi hagyományoknak, viszont új és adott esetben az egyházközség számára ismeretlen énekeket is betanuljunk – természetesen a jóváhagyott és engedélyezett egyházzenei előírásoknak megfelelően. Fontos azt tudni, hogy rengeteg gyakorlást és éveket investál bele az ember, mire az „alap repertoárt” megfelelő szinten elsajátítja és bemutatja, illetve elénekli.

Magam évekig a Szendrei Janka és Dobszay László által vezetett ZAK Schola Hungarica gregorián kórusába is jártam és rengeteg tapasztalatot szereztem. Továbbá hangszeres tanulmányaimat Gergely Ferenc orgonaművész tanár úrtól próbáltam elsajátítani.

Nagyon mély nyomott hagytak bennem a kántorképzőn tanító orgonaművészek, mint például Kopeczki Alajos, Bednarik Anasztázia orgonatudása és Lisznyai Mária összhangzattan tanítása. 1996-ban sikeresen fejeztem be a kántorképzőt: okleveles kántor lettem.

- A kántorok főállásban végzik a tevékenységüket?

- Az első kérdésben említettem, hogy jelen állás szerint ez nem egy megélhetési lehetőség (tisztelet a kivételnek). Ez egy bő téma, sajnos a mai napig nem sikerült központilag rendezni a kántorok helyzetét. Jelen állás szerint a legtöbb helyen a hívek adományai-ból tartják fenn a kántori állásokat. Jelenleg IT-mérnöként tartom el a családomat. Ezt a munkát több, mint 22 éve végzem és emellett végzem lehetőségeimhez mérten a kántori szolgálatomat.

- Fontosnak tartja a helyi közösségbe való beilleszkedést? Sikerült megismernie Százhalombatta történetét, az itteni embereket? Úgy tudjuk, hogy a közelmúltban megszületett a babájuk, aki már igazi százhalombattai. Felesége Rónainé Bodnár Judit Érdem tanít, ez nagy változást hoz két ember életében.

- Nagyon sok élő és elhunyt embernek hála vagyok azért, hogy rengeteg támogatás-

ban, bátorításban és élményben volt részem. A jó Isten segítse és áldja meg őket!

A kántori tevékenység kapcsán rengeteg embert ismertem meg, illetve ismerek meg és nem csak esketés vagy temetés kapcsán, de művészi körökben is számos olyan kapcsolat alakult ki, akik a mai napig nem

járnak rendszeresen templomba. Sokan elmondják, hogy fiatalon mennyit ministráltak és templomba jártak, de azóta elkoptak. Ilyenkor azt szoktam mondani magamban, hogy bocsáss meg Uram, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek, ugyanis az Isten nem hagy el minket, sajnos Mi hagyjuk el őt! A jó Isten mindig visszavárja a híveit, hogy segítse és vigasztalja őket a nehézségeikben és vagy örömeikben. Így ért minket is egy nagy öröm, hogy Úrnapján (hivatalosan csütörtökön) megszületett Boglárkánk. Nagy öröm ez számunkra és a családnak is. Isten hozta!

Most a legtöbb időnk a babánk körüli feladatok tölti ki, de örömmel és még ha sokszor nagy nehézségek árán, de nagy lelkesedéssel tesszük. Már nagyon várjuk a keresztlőt, és hogy az orgonán egy billentyűzetet megnyomjon, hiszen magzatként sokszor halott orgonálni és énekelni. Feleségem, Judit tanítónő az érdi katolikus Marianumban tanít. Most ballagtak el a tanított gyermekei. Ez is egy szép üzenet számunkra.

- Gyermekkoromban a vasárnapi misén tele volt a templom mindkét padsora hívőkkel sokan ültek a kóruson és még hátul is álltak. Ez az 1955-1960-as években volt. Ma, amikor szabad a vallásgyakorlás, egyre korosodó hívőket látunk. Mennyiben alkalmazkodik az egyház a változó világhoz, gondolok pl. a gitáros misékre, lehet-e a templom esetleg kulturális helyszín? Milyen módon lehet rávenni a fiatalokat, hogy részt vegyenek az egyház életében? Van-e ebben feladata a kántornak?

- Úgy vélem, hogy a kántornak is van

missziós feladata, de fontos hangsúlyoznom, hogy az egyház nem csak kántorokból áll. Ezt azért teszem, mert mi is azzal tudunk dolgozni – például olyan hangszereken játszunk –, amit kapunk. Tehát fontos, hogy a hívek és közösség összefogjon úgy, mint azt tették 60-70 éve, hiszen az a generáció Istenben bízott és remélt. Manapság az emberek Istenrel és az emberekkel kapcsolataikat felületesen ápolják. Én magam hiába kívánnám, hogy legyünk összetartóbb, illetve összefogóbb közösség, ha mindenki el van foglalva ebben a rohanó világban és csak a könnyű és egyszerű dolgokat dolgozza fel. Ezt gondolom a gitáros misékről.

Sokan állnak a pártján, hogy szükség van erre az irányzatra is és teret kell engedni a könnyűnek. Igen, valóban, de emlékezetem szerint gitáros énekek csak hittanórákon, illetve közösségi összejövetelen voltak. Sokszor felemlégetik, hogy Hozsanna-oktatás miért nincs a hittanórákon, én pedig azt gondolom, hogy a gitáros énekek is hasznosnak bizonyulnak ezeken az órákon, illetve közösségi összejöveteleken. A hittant tanítók elsődleges missziós feladata, hogy a fiatalokat bevonza az egyházba, hogy a fiatalság közelebb kerüljön az Istenhez.

Magyarországon papja válogatja, hogy éppen mekkora teret enged a gitáros énekeknek liturgiai szinten és nincs egységes álláspont. Magam részéről megpróbálok konzervatív és visszafogott véleményezéssel élni.

- 1948-ig működött a Magyar Katolikus Kántorszövetség. Ma létezik-e ilyen szervezet, ahol időnként találkozhatnak, esetleg versenyeket is rendeznek, vagy szerveznek továbbképzést?

- Röviden és tömören a válaszon, hogy sajnos nem. Ez a Magyar Katolikus Egyház feladata lenne és ez idáig ebben sem tett lépéseket.

- Az idei Úrnapja nehezített körülmények között történt az ismert okok miatt. Volt-e változás az előző évekhez képest tekintve, hogy ez volt az első alkalom, hogy feloldották a szigorú szabályokat?

- Sajnos erről érdemben nem tudok nyilatkozni, mert éppen a mise kezdésekor kellett megjelennem Budapesten a kórházban, hogy hazahozzam feleségemet és újszülöttnket, így most csak online tudtam kísérni a történéseket.

*

Rónai Attila a beszélgetésünk során többször említette, hogy a járvány és a kisbaba születése akadályozta kántori teendőiben, de a jövőben továbbra is hallhatják a hívek.

2020 A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS ÉVE

Lépcső, min felhalad valaki más

Szülőföldtől a hazáig címmel adott ki önéletrajzi kötetet Balla Károly volt önkormányzati képviselő, pártelnök, nyugdíjas banktisztviselő, egykori templomépítő kurátor. Élettörténete mottójául Reményik Sándor Akarom című versének részletét választotta, és ahhoz - mint annyi minden másához az életben - tökéletesen, szinte kínosan hű maradt. A sokszor megrendítő történetek valóban nem róla, az egyszeri és megismételhetetlen emberről szólnak, hanem mindig arról és azokról, ami és akik körülvették: otthonról, hazáról, szülőföldről. Hű maradt a könyv bevezetőjében igen egyszerűen megfogalmazott, mégis érezhetően hosszasan érlelt célhoz: megmutatni valamit, ami másoknak példaként, mementóként, megértésként, megnyugvasként – szolgál.

- *Megható a szerénysége, de az embernek mégis hiányérzete marad. Bármennyire is szép ívű, talán nem elég részletező ez az életrajz.*

- Nem törekedtem arra, hogy mindent elmondjak, mert nem akartam, hogy a könyv tartalma bárkinek érdektelen legyen. Ezért vettem elő olyan eseményeket, mint a vágató lovak mellől kiszedett gyermek, vagy édesapám esete a téeszelnökkel. Annál is inkább, mert mindig előttem volt az arca, ahogy azt a maga egyszerűségében előadhatta, hogy „Elnök elvtárs, aztán vigyázzon, mert a ló megugrik!”. Sok visszajelzést kaptam, számomra meglepően dicsérő szavakat. Többen említették, hogy elsírták magukat. Valószínűleg azért, mert a saját életükre gondoltak, és éreztek párhuzamosságot.

- *A saját érzéseivel igen szemérmesen bánik a könyvben. Környezete kiemelkedő személyiségeire, lakóhelyei történetének bemutatására jóval nagyobb terjedelmet szánt, mint életének egy-egy meghatározó fordulópontjára. Csak néhány sorban említi például, hogy amikor a szülei eltiltották a színészi pályától, akkora lelki fájdalmat élt át, hogy kórházba került.*

- Gyerekként nyilván érzékenyebb voltam. A középiskolában gyakran adtunk elő

színelőadásokat, kisebb daljátékokat, amiben nagyon jól éreztem magamat. Rend-

színesen jártam a nagyváradi színházba is, amely igen színvonalas volt. Nem került sokba a jegy a karzatra, de szinte minden zsebpénzemet arra költöttem. Amikor anyám eljött meglátogatni a kollégiumba és kérdezte, van-e pénzem, igennel feleltem, pedig egy lej, tizenöt banim volt.

- *Mire lett volna elég?*

- Semmire, de az iskolában teljes ellátást kaptam, és arra gondoltam, anyám legközelebbi látogatásakor majd elfogadom a pénzt, és megint lesz színházra. A harmadik tanév végén felvételit tartottak a színházban, és amikor hazalátogattam a nyári szünetre, örömmel dicsekedtem, hogy felvennének. Anyám azt mondta: „Bohóc akarsz lenni?” De nemcsak emiatt omlottam össze, hanem, mert a szüleim azt is közölték, hogy az anyagi helyzetük miatt nem folytathatom a tanulmányaimat, és nem tudtam, mi lesz a sorsom ezután.

- *Bánja, hogy nem léphetett művészi pályára?*

- Nem, mert lehet, hogy a színművészeti pálya a megélt 'civil' pályánál nehezebb

lett volna. Erről viszont tudom, milyen volt. A munkámat mindig mindenhol megbecsülték, mindig kaptam lehetőségeket az élettől. Tizennyolc éves voltam, amikor – igaz, csak a kétezer leletet számláló Piskolton, de – főkönyvelő lettem. Minden helyzetből nyílt valami jobb kiút.

- Sokat elárul magáról egy másik történet, amikor jó tanáccsal mentette meg a hiányt produkáló boltost a börtöntől, de azután aláíratta vele a felmondását is. Ez a boltos köszönetet mondott, de a későbbiekben nem mindenhol és nem mindenki értékelte önben az elvekhez való feltétel nélküli ragaszkodást.

- Fiatal volt, és azok voltak a kollégái is. Talán csak tévedtek, de ez megtörhette volna az egész életét.

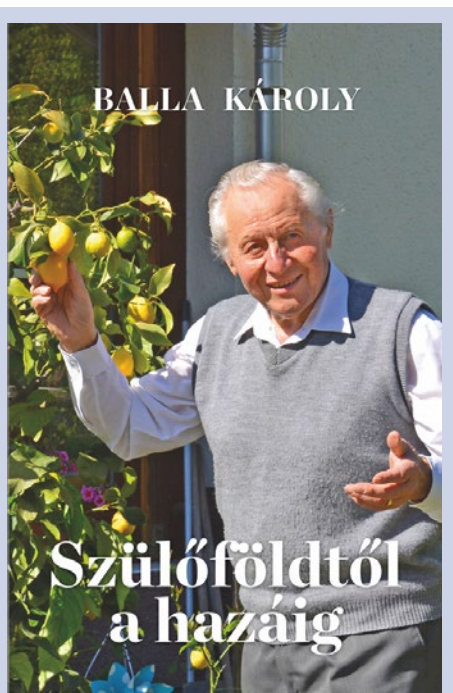
- Számomra a könyvének az egyik leginkább magával ragadó része, amikor három kiemelkedő kortársát mutatja be hihetetlen szeretettel, egyszerűen, mégis megrendítő erővel. Sass Kálmán, „Érmellék messiása”, dr. Andrassy Ernő, „Érmellék utolsó polihisztora” és Szamadó Ernő, „Érkeserű mesebácsija” – három gyönyörű és tragikus életút, amely minden magyarázatnál jobban szemlélteti, mit jelentett magyarnak lenni az ötvenes-hetvenes években, különösen Ceausescu Romániájában. Megindító az a portré is, amit a korán elhunyt költőről, Máté Imréről fest. Jelzi, hogy nemcsak a fiatalság „érzékenysége” vonzotta a művészet felé. Ön 1974-ben települt át Magyarországra a feleségével és a két fiával. Minek volt a legnagyobb szerepe ebben a döntésben?

- A fő ok az volt, hogy 1956 után felerosódott a magyarellenesség, amit különösen azok éreztek meg, akik beosztásuknál fogva jobban ráláttak a napi társadalmi valóságra. Volt időszak, amikor a munkahelyemről csak kísérettel mehettem haza, az elnököt pedig az irodájában pofozták fel, amiért magyarul mert beszélni. Úgy döntötünk, hogy így nem lehet élni az életet.

A Százhalombattán élő sógoroméktől kaptunk végül meghívót, de a szomszédban lakó Kőváriék írták alá a befogadó nyilatkozatot. A kőolajfinomítóban találtam állást. Lakást is kínáltak, de azt mondtam, nem fogadhatom el, hiszen csak most érkezünk. Kezdetben a Duna-parton béreltünk egy kis házat, később telket vettünk, építettünk.

- Már a rendszerváltás előtt aktívan bekapcsolódott a közéletbe. Jelentős szerepe volt abban, hogy a városban felépült a református templom. Önkormányzati képviselőként és a KDNP százhalombattai szervezetének alapítójaként, elnökeként is kompromisszumok nélkül működött: igyekezett hű maradni a szakmájához és az elveihez. Ebben azonban, ahogy mondani szokták, nem mindig volt köszönet. Sok csalódás, gáncs, durva bántság érte. Utólag nem sajnálja, hogy annyi szót, időt, energiát fordított a közös dolgainkra?

- Nem sajnálom. Annak ellenére sem, hogy számos okom lenne. A legsúlyosabb

„Amikor a könyv írásához kezdtem és vázlatosan átgondoltam eddigi életemet, egyrészt arra gondoltam, hogy sok-sok mondanivalóm van, másrészt visszatartott az a tartalmi követelmény, hogy a lényegre törekedve, csupán életem eseményeiből kiragadott szemelvényekre alapozzam mondanómat. Remélem, a könyv tartalma tükrözi ezt a szándékomat.”

Hírhalom Lap- és Könyvkiadó
128x197 mm, 166 oldal

sérelem az volt számomra, amikor a politikai ellenfeleim elterjesztették rólam a városban, hogy a szekuritáténak, a román államrendőrségnek dolgoztam. Azzal a filozófiával indokolták ezt, hogy különben nem lehettem volna főkönyvelő és banki elnök. Pedig itthon sem kellett ávósnak lenni ahhoz, hogy valaki főkönyvelő vagy igazgató legyen. A párttagság Romániában is előnyt jelentett volna, de – szülői tiltásra – nem léptem be az úttörő-mozgalomba és – saját elhatározásból – a KISZ-be, majd a pártba sem. Jellemtelen embereknek tartom azokat, akik engem a szekus jelzővel illeltek.

Mindezek ellenére nem bántam meg a közéleti szerepvállalásomat, mert a meghatározó számomra a családi béke, a nyugalom, a családom biztonsága és jóléte volt, amit sikerült megteremtennem.

Nem bántam meg, mert sosem adtam fel. Ha feladja az ember, akkor nincs sikerélmény, akkor minek hozzákezdeni bármihez? Olyan típus vagyok, hogy amiről elgondolásom van, annak a végig viteléhez is elegendő erőt kapok.

Czifrik Katalin

Elgondolkodva életem eddigi eseményein, túlzás nélkül állíthatom, hogy volt részem jóban, rosszban, de mindent olyannak fogadtam el, amilyen volt, és mindig a megoldásra törekedve kerestem kiutat a jó irányba, s azt mindig meg is találtam. Ez úgy volt lehetséges, hogy Feleségemmel mindig együtt haladtunk és nem egymás ellen. Az elért eredmények pedig, megelégedésünkre Családunk mindenkori biztonságát szolgálták. Tapasztalataimat összegezve, úgy gondolom, ma már nem túlzás kijelenteni, hogy sorsunk alakítói, Isteni segítség-gel, mi magunk voltunk, s mind ezekért nagy-nagy adomány két Fiunk, öt Unokánk és immár első Dédunokánk.

A könyvben nagy kezdő betűvel írom: Édesapám, Édesanyám és Feleségem szavakat, ezzel is kifejezve irántuk érzett tiszteletemet, hálámat és szeretetemet. Velük kapcsolatban megemlíthetem, hogy helyzetünkből adódóan, a magunk módján éltük át a nagy történelmi eseményeket. Én például Romániában születtem, román állam-polgárként, és szülőfalumból ki sem mozdulva magyar állampolgár lettem, immár Magyarországon, majd néhány év múlva arra ébredtem, hogy ismét Romániában vagyok, román állampolgárként, végül a mai Magyarországra költözve, visszahonosítással végleg magyar állampolgár lettem.

Életünk nagy eseményei között említhetem a világháborúk utáni piacgazdaságok kollektivizálását, a megszálló szovjet hadsereg kivonulását, a piacgazdaság visszaállítását, és ebbe a felsorolásba ugyan nem illő, de életünket meghatározó módon érintő, az országban a mai napig sok halált okozó, világviszonylatban elterjedt koronavírust.

Balla Károly

2020 A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS ÉVE

Fazekas Major Gizella

Trianon fájdalmát
elfeledni nem lehet

Kárpátalja, Felvidék, Erdélyország,
Délvidék.

Magyarország volt ez egykor, boldogan
élt itt a nép.

Trianonnak áldozata szétszaggatta,
ezt a Kárpát-medencét.

A jó Isten könyörüljön,
hogy szabad legyen végre,
fogjon össze minden magyar az ő
örökségre!

A Trianon utáni Erdély magyarjainak életébe nyújt betekintést ez az írás. Még frissen él szívemben minden gondolata. Édesanyám 1912-ben, édesapám 1905-ben született, mint magyarok, az érmelléki Bályokon, Bihar megyében, a Szilágy megyével határos Berettyó mentén, magyar földön. Bályok abban az időben gazdag község volt, mert a kisbirtokos, földműves emberek dísnó- és szarvasmarha hizlalás-sal is foglalkoztak.

Anyám nyolcéves, apám tizenöt éves volt, amikor Romániához csatolták Erdélyt. Ennek ellenére meg tudták tartani magyarságukat, és e gyökerektől táplálva, szüleik jó magyarnak nevelték őket. Ezt az érzést oltották belénk is, és táplálták minden cselekedetünkkel. Fontos szerepet töltött be életünkben a vallás, a templom és az iskola.

Mint reformátusok, édesapám és keresztapám egyházi tisztséget töltöttek be. Úrvacsora rendezésében segítettek. Emlékszem, hogy olyankor mindig hozott nekünk szentelt kenyeret. *Én még láttam édesapámat az ágy végére borulva imádkozni.* Később, mint presbiter, végül kurátor tisztségeket is betöltött. Az utolsó priccses nadragos, keményszárú, gombos csizmás kurátor ő volt Bályokon. Ez a régi parasztviselet eltűnt vele, mint ahogyan a többi szokás is.

Hárman voltunk testvérek, fiatal szülők gyermekei. Nagyon boldog gyermekkorunk volt. *Még óvodába sem jártunk, amikor édesanyám nagyon sok verset, dalt megtanított nekünk, a három kislányának. Hétköznap piros szalagot, vasárnap fehér szalagot kötött a hajunkba, úgy vitt a templomba.* Hároméves korunktól óvodába jártunk, ahol románul folyt az oktatás, bár székely magyar óvó nénink volt.

Református magyar iskolába jártunk. A tanítást minden nap zsoltárok éneklésével kezdtük: *„Református magyar vagyok, / Az egy Istent félem, / Üdvöt mástól nem is várok / Sem földön, sem égen. / Még ha egykor a halálnak / Rám borul is árnya, / Ott se leszek – a Krisztussal / Kéz a kézben járva – / Elhagyatott árva.”*

Szüleinknek járt a „Református jövő” református hetilap, nekünk, gyermekeknek az „Gyermekújság” a fedelén a pöttyös nyakendős Elek apó volt. Kedves költőim: Benedek Elek, Pósa Lajos, Sajó Sándor, Petőfi Sándor, Arany János, József Attila, Reményi Sándor – verseikre a mai napig is emlékszem. Az iskolában egy székely házaspár tanított bennünket, akik hazaszeretetre, nemzetszeretetre neveltek.

Az Elekes házaspár a bályoki református iskolában kezdte a tanítást. Fiatalok voltak, második szülőföldjüknek érezték Bályokot.

1938-ban első osztályba mentem, férjem már az ötödiket végezte. Hazuról hoztuk a magyar érzést. Nagyon szerettek bennünket. Sokszor látogattak otthonunkba is. Ők formálták a kis községet értelmes, szép érzésekre. Igazi népművelők voltak. Kávédelutánt rendeztek vasárnaponként, gyakran szerepeltettek bennünket: református énekek, dalok, versek csendültek fel a gyerekek ajkán. Fazekas Imrével, későbbi férjemmel, sokat szavaltunk az iskolában, vallásos és kultúrműsorokon.

A tanító úr énekkart szervezett. Egész Bihar megyében és a határán túl is sikeresek voltunk a református és magyar dalokkal. Tanító nénitől megtanultuk a kézimunka mindenféle műveletét (akkor még olajmécsest mellé). Értékelte a falusi szokásokat, ápolta a hagyományokat. Megmutatta a nagy Magyarország tájegységeinek hímzsmintáit. Így kezdődött az első ültetvény Bályokon. Az ő keze nyomán gyarapodott és dagadt naggyá. Egész Magyarországot betelepítette e kicsiny községbe, hisz mi csak Erdélyt ismertük kézimunkáiról.

Tanítói pályafutásuk alatt igazán felvirágozott a község. A bályoki nép ezt az időt a mai napig emlegeti. Haláluk után is él a mély szeretet, megbecsülés irántuk. Azóta nagyot változott a világ mindenütt.

Bár én 31-ben születtem, de Trianon fájdalma velem volt gyermekkorom óta, mivel nagyszüleim, szüleim Erdély leszakadását nagyon fájlalták. Én beleszülettem ebbe a fájdalomba. Napi téma volt, mit nem szabad mondani az otthonunkon kívül. Nem is mondtam én, de lerajzoltam. Kisiskolás koromban karácsonyra a füzetembe minden ajándék, amit a fa alá rajzoltam piros fehér zöldre volt festve: hegyező, ceruza, radírgumi. Hogy a bajt megelőzze és a tanfelügyelő meg ne lássa, tanító úr kitépte a füzetemből. Nem haragudott ezért, hisz ő is velünk érzett.

Március 15-én nemzeti színű szalaggal tekerték körbe a tenispályát a fiatal lányok és kokárdát tűztek a mellükre, ezért be is vitték őket az őrsre.

Nagy fordulat történt 1940-ben, „a magyarok bejövetele”. Akkor én kilencéves voltam, de az a négy év örök nyomot hagyott az életemben.

Aztán lóháton a szakasz, a lovak alattuk táncoltak, amíg a „hiszekegy” szólt.

A házakon zászló lengett, piros-fehér-zöld lobogó.

Feledni azt sosem lehet, azt az érzést, azt a látványt, mily nagyon gyönyörű volt.

Hogy végre felszabadult a tiltott hazaszeretet, és hogy most már kimondhatom, hogy magyarnak születtem, s a hazám nagyon szeretem.

Boldog kisgyermekkorom után négy feledhetetlen év következett. Az, hogy mindenütt magyarul beszélhettünk, felszabadulást jelentett számunkra.

„Minden házon lobogó lebegett,

nek is megmutatta. Amikor összegyűltek az asszonyok kérdezték, hogy hogyan varrják össze a zászlót. Tanító néni édesanyámrá mosolygott, és azt mondta, Major Gizi már elkészítette gyufaszáron, tőle kell megkérdezni.

Tanító néni vasárnapi iskolát rendezett a gyerekeknek, nőegyletet vezetett a felnőtteknek, bálokkal kötötte össze. Csütörtök esténként népművelődési esteket tartottak: színvonalas műsorok voltak ezek, irodalom, történelem, földrajz került sorra. Ugyan ekkor megalakult az Ezüstkalászos gazdakör. Színdarabokat adtak elő: A sárga csikó, Sári bíró, A Noszty fiú esete.... Ilyenkor tombolát rendeztek, olyan kézimunkát soroltak ki, amit a nőegylet közösen készített. Gyerek- és felnőtt- összejöveteleket rendeztek a bevételből.

minden magyar könnyezett, nevetett.”

Ezt az érzést csak az tudja átélni, aki akkor és ott élt. Emlékszem, hogy még a román katonák ott voltak, amikor babáztunk és varrtunk a tengeri góréban. Akkor én egy magyar zászlót készítettem gyufaszárra. Nanámnak mutattam, mondtam csukja be az ablakot, mutatok neki egy rabot. Hisz addig nekünk a zászló rab volt, mert nem lehetett használni. Akkor még a hatkariás ablakú szalmás szülőház volt az otthonunk. Édesapám 1941-ben épített új házat. A kis zászlót édesanyám tanító néni-

Sajnos ezt a szabadságot 1944-ben elvesztettük. Ezek után csak reménykedtünk, reméltünk sok-sok alkalommal, hogy ismét visszajöhet az az idő. 1944 után édesanyám gyászolta a magyarokat, fekete ruhát és fekete kendőt viselt haláláig. Nanám, amikor a háború idején az orosz katonáknak főzött, a safrangja alá tekerte a magyar zászlót.

Bályok tisztán magyar község volt. Bár féltve őriztük, ápoltuk a nemzeti hagyományokat, sosem gondoltuk, hogy magyarként különbek lennénk a környező faluban élő

A magyar bevonuláskor kilenc éves kislány voltam.

Gyalogos katonák jöttek, kik minket ott ölbe vettek.

– Tudtok, kedves, magyarul?

– Hát nem tudunk mi románul!

Csodálták a feleletet.

románoktól vagy zsidóktól. Segítettük a rászorulókat függetlenül attól, ki melyik nációhoz tartoztak. Édesapám a katonaságnál tanult meg románul. Ha találkozott románokkal a szomszédos faluból úgy köszönt el tőlük, hogy „Áldjon meg a murokhegyező!” És ezt ők is megértették és átértékelték jelentőségét, érezték azt a szeretetet, amit ez a gondolat hordozott.

Tőkés László Nagyváradon

Nagyváradnak újavárosi
kéttornyú temploma
megkorgatta harangját,
népét hívogatva.

Gyűlt, özönlött a nép,
templomba nem fért be,
az udvar is szűk volt
és templom környéke.

Hozánk is eljutott
a lélek harangszava,
ki az ország lelkét
lángra lobbantotta.

Ablakon harangszó
szórta szét mély hangját,
lelkek mélyén nyugvó
zengő harang szavát.

Mert ő a harangszó,
ki értünk szenvedett.
Erős várunk nekünk az Isten,
ki megtart népeket.

Hitétől kapta ő nagy bátorságát.
Felzendítette dicső himnuszát.
Harsogták buzgón az emberek,
s könnyeik lassan peregtek.

Nehéz volt elhinni
fűlnek, mit hallott,
szájnak kimondani,
mit oly régen óhajtott.

Isten, áldd meg a magyart...

Férjemmel 1957-ben Nagyváradon kezdtük a fészekrakást. Két gyermekünket szeretetben neveltük fel. Magyar óvodába, iskolába jártak, az egyetemet azonban román nyelven végezték el.

Ismét fordulat következett be 1989 decembere után. 1990 február 18-án a nagyváradon kéttornyú templomban Tőkés László Püspök Úr hirdethette Isten ígését a gyülekezetnek. Tiltott himnuszunk most sok-sok év után először csendülhetett fel a hívek ajkán.

2000-ben áttelepültünk Százhalombattára. Választott otthonunkat szívünkbe fogadtuk párommal. Sajnos férjem csak hat évet élt itt, a százhalombattai temetőben nyugszik.

Emlékszem, hogy kilencéves koromban szülőföldem, Bályok, református templomában az „Egyedül Istené a dicsőség – 1940” szószékfelirat hirdette az Igét.

Ezt az ígét örök emlékül hímeztem a százhalombattai templom szószékére, a templom felszentelésének 10. évfordulója alkalmából, hogy ezáltal átültessem a gyökereket. Ahányszor a templomban vagyok, minden alkalommal átérzem azt a határtalan boldogságot, mely sajnos csak négy évig tartott.

Későn kezdtem el verseket írni, ötvenhat éves koromban. Gyermekkori visszafojtott érzések, szülőföld fájdalom, gyönyöre, a természet szépsége, csodája, hazaszeretet és a nemzet sokszínűsége jelenik meg verseimben. Bár én a versírásban csak egy kis porszeme vagyok a nagy szikláknak, mégis lelkem velük van. Az apró porszemek tesszik naggyá a vallást, hazát, nemzetet, Istenben, Krisztusban való hitet, amit nagyon szeretnék én is átadni a jövő nemzedéknek, hogy a gyökér hajtásai megmaradjanak, tartsanak össze, keressék egymást, és léleken támogassák egymást a nagyvilágban.

Kapaszkodjunk hát gyökereinkbe, hogy el ne vesszünk, és tápláljuk, hogy életet nyerjünk, védelmet Istentől!

Tartsuk életbe a csodát: a hagyományainkat, őseink kultúráját! Őrizzük meg tisztán a gyönyörű magyar nyelvet, mely hazát és szülőföldet összeköti!

Trianon

Magyarország szétszórt haza.
Mivé lett a Kárpát hona?
Trianon őt megsebezte,
karját, lábát letördelte.

Ezért szenved szerteszéjjel,
csak maradék lett belőle.
Maradék lett, csonka haza,
karját, lábát gyógyítsd vissza!

Léleken, hogy összefogjon,
anyanyelve megmaradjon!
Itt a Kárpát-medencében
újra éljen épen, végre!

Magyar hazánk sok gyermekkel,
békességgel, reménységgel,
Isten védő kegyelmével
egy új dicső ezer évre.

Szeretném, hogy mi, idősek, itt hagyva hazaszeretetünket, tovább éljen a szikra, melyet a remény mindig lángra lobbant-hasson.

**„Míg hazaszeretet él szívünkben,
élni fog e hon”**

Szülőföldem Bihar, Erdély büszke bérce,
gyökerei élnek, nem tudták kitépni.

S mikor már alig, lélegzik,
feltör, lángol, léleken összelelkezik.

Minden leszakadt részen a gyökerek
élnék, feltörnek, összelelkeznék.
Bár csak léleken él már e nemzedék,
élvezi anyaföldjét, a Kárpát-medencét.

Örömkönyeket hullajt most az ősi rögre,
kisarjad, újra, feltör a jövőbe!

A Királyhágót feledni nem lehet,
hol láncba fonódnak bércek és hegyek.

2004-ben megtagadta az anya gyermekét.

Hogy lehetett ily mostoha e nemzedék?
De a nép ismét kívánta jogát.
Istenem, vezérelj e népet tovább!

Mivel eggyé lett mind a sok magyar,
hadd hullajtsa könnyét bánatra, örömré.

E sorokkal zárom, kicsit felkavarva.
Lelkemben zilál e vers minden sora.
Örömkönyek hullnak e fordulatra.

Bár a haza csonka maradt,
de a Kárpát-medencében
a magyar nemzet megmaradt!

Szeresd a hazádat! Ó, szeresd nagyon!
Ne csak szavakkal, tettel boldogan.
Büszkén és bátran emlegesd másoknak,
lássák, hogy te is szereted hazádat.

Ha csak egy kicsit is teszünk mindig érte,
újra él gazdagon magyar hazánk népe.
Gyermekcacagástól hangos lesz a róna,
ebből lesz a nemzet, hazánk pártfogója.

Fazekas Major Gizella

SZÁZHALOM

Óvárosi Közösségi, Közéleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:

Jován László,
a Hírhalom Egyesület elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta,
Csenterics út 4.

Tel.: 06-30-966-8079

www.szazhalom.hu
ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:

Hírhalom Egyesület, Százhalombatta

Támogatta Százhalombatta város
önkormányzata

Nemzeti
Együttműködési
Alap

BETHLEN GÁBOR
ALAPÍTVÁNY

HUNGARY

A Ránk szabott idő nyomában...

„Egy települést városi rangra nem pusztán az infrastruktúrájának adott színvonala, hanem a benne élő polgárok életvitele, kulturáltsága és az értékteremtő tevékenysége emeli.”
Nádasy István

Azt gondolom, egy interjú rendszerint egy pillanatkép arról, hogy éppen hol tart az alanya, illetve, meddig jutott életével, terveivel addig a pillanatig, amikor megfogalmazta válaszait a riporter kérdésére.

Ezért egy hosszú évekkel ezelőtt készült beszélgetéseket tartalmazó kötet egyfajta időutazás. Különösen igaz ez akkor, ha abban egy város születésének, építésének, fejlődésének meghatározó személyiségei vallanak kötődésükről, álmaik, terveik megvalósulásáról. Ez volt az oka annak, hogy őszinte érdeklődéssel fogtam *A ránk szabott idő* című könyv olvasásához, amely aztán rendesen beszippantott. Másfél napomba telt, amíg a végére jutottam és bevallom ezalatt a házimunkák és egyéb vállalásaim mind háttérbe szorultak. De megérte!

A kötet Százhalombatta születésének 50. évfordulója kapcsán született az OMNYE (Olajipari Műszaki Nyugdíjasok Egyesülete) kiadványaként, és külön érdekessége, hogy úgy tekinthetünk rá, mint a „Maradj otthon” időszak egyik pozitív hozadéka.

Gyöngy Mártont, a kiadvány megálmodóját, szerkesztőjét kérdeztem a megjelenés körülményeiről.

- **Honnan jött az ötlet?**

- Ezek a riportok 2005-2013 között készültek és a Százhalombattai Hírtükör Premier Plán rovatában jelentek meg. Ez alatt az idő alatt hat újságíró váltogatva egymást. Hólabda-szerűen adták a riportalanyokat tovább. Akivel csinálták a riportot, megnevezte kívül szeretné a következőt. Legelső volt a Téglagyár igazgatója Praczkó József, a legutolsó pedig Rátosi Ernő, a százhetvenhetedik. Mindig úgy gondoltam, ezt az értéket nem lenne szabad elveszni hagyni.

- **Miért éppen most?**

- Két apropója is volt az időzítésnek, egyik a város 50. születésnapja, a másik a járványhelyzet, amely miatt többek között az erre az alkalomra tervezett események, ünnepek is elmaradtak. De az OMNYE programjai, összefüggései, kirándulásai,

utazásai is elhalasztódtak, éppúgy, mint a családi programok nagy része. Ezzel több időm is lett

Amikor felvettem az ötletemet Szíva Miklósnak, az OMNYE elnökének, ő azonnal elvállalta a megjelenés támogatását. Az Egyesület állta a költségek egy jelentős részét, támogatást kaptunk a MOL-tól és a Hírtükörtől is, a fennmaradó részt az eladott példányokból tervezzük fedezni. A nyomdai munkákat Jován László és a Hírhalom Egyesület karolta fel.

- **Ki és milyen szempontok alapján döntött arról, kik kerüljenek bele a válogatásba?**

- Mivel kapóra jött a karanténhelyzet és a több idő, elővettem, elolvastam az összes interjút és teljesen szubjektív módon kiválogattam belőle ötvenháromat. Figyelembe véve a lehetséges terjedelmet és a várható nyomdai költségeket, ennyit lehetett felvállalni.

- **Nagyon szép, látványos a borító. Kinek a munkája?**

- A borítót is én gondoltam ki. Azt akartam, hogy battai motívumok legyenek a fedőlapon. Rátettem még az óvárosi templomot is, de a nyomdában kicsit átszerkesztették. A hátsó oldalt a régi Szép versek könyvek mintájára álmodtam meg, ahol az abba író költők fotói hasonló módon szerepelnek. Emiatt kértem, hogy tegyék rá a riportalanyok fényképeit.

- **Azt gondoltam, hogy egy OMNYE kiadvány az Egyesület tagjainak interjút tartalmazza. De ebben sokkal tágabb a kör.**

- Nem, annak nem lett volna értelme egy 50. évfordulás könyvben. Nagyképűség lett volna. Azok, akik nem voltak riportalanyok eleve nem kerültek be. Gondoltam rá, hogy csinálhatnánk plusz interjúkat is, de akkor nagyon kettéválna az anyag. Amikor kiválogattam, jött az, hogy be kellett szerezni a fényképeket, mert a Premier Plán első időszakban nem készültek képek. Ez nem ment mindig egyszerűen. Ezért van, hogy néhányan nem az akkori korokra jellemző fotójukkal szerepelnek.

Igyekeztem betenni azokat a régi embereket, akik itt voltak negyven-ötven évvel ezelőtt és nevük van. De a szereplők 40%-a volt DKV-s, tehát szoros a kapcsolat az OMNYE-val. Sokan vannak az Óvárosból is.

- **Hogy érzi, hogy sikerült? Megérte a fáradságot, neki állna még egyszer?**

- Persze. Nagyon jó volt. Kénytelen voltam elolvasni az összes interjút még egyszer, és nagyon sok új érdekességet fedeztem fel. Emellett rengeteg régi dolog is előjött, hiszen én már ötvenöt éve itt vagyok Százhalombattán, 1965-ben jöttem el Szönyből. Ez alatt az idő alatt nagyon sok minden történt, jó volt ezekre visszaemlékezni.

- **A kényszerű pihenő – ahogy már említettük – megszakította az OMNYE események sorozatát. Hogyan tervezik a továbbiakat?**

- Mindenki nagyon várja már az újraindulást. Az a terv, hogy a júniálissal kezdünk a Csónakházban, július 15-e után. Majd augusztusban lesz egy nyírségi kirándulás. Minden programot megtartunk – természetesen akkor, ha a vírushelyzet megengedi – csak némi csúszással.

Megjelent a Pest megyei Hírlapban, 1961-ben

A tél sem állította meg a munkát

Gyors ütemben folyik az építkezés Százhalombattán — A község két kívánsága

A százhalombattai erőmű építkezése egy percre sem állt meg eddig, az idei enyhe tél lehetővé teszi a munkát. Pedig ez idő szerint úgyszólván kizárólag földmunka folyik. Legalábbis a helyszínen.

Különböző tervezőirodákban azonban készülnek a tervek és részlettervek, sőt, a múlt év végén az Építési Minisztérium megrendelte Százhalombatta kistájrendezési tervét, amely a község határán kívül kiterjed Érd és Ercsi határának egy részére is.

Az olajfinomító 600 holdnyi területe a százhalombattai határból – csupán 200 holdat foglal magába, a többi négyszáz hold Ercsi határába kerül. Kisebb érdi területet az ipari szárny vasút részére vesznek igénybe. Előreláthatólag ezeket a területeket Százhalombattá-

hoz is csatolják, ezért szükséges a kistájrendezési terv elkészítése.

Az erőmű részére pedig most folyik a kisajátítási eljárás száz katasztrális hold kiterjedésű százhalombattai területre. Ettől az eljárástól függetlenül azonban, az egész területen folyik már az építési munka. Rövidesen el is készül a sztálinvárosi országúttól az erőmű telepéig, a helyenként kanyarokat kiiktató új szakaszokkal átépülő bekötőút.

Ezzel az úttal kapcsolatban a százhalombattai tanács kéréssel fordult a Nehézipari Minisztériumhoz. Az a kívánsága a községnek, hosszabbítsák meg a községen át, egészen a téglagyárig az átépített utat. Az építkezésekhez a téglagyárból nagy mennyiségű téglát szállítanak majd, és ezek a

szállítmányok a község főutcájának amúgy is erősen megviselt, kátyús kocsútját még jobban megrongálnák. Két és fél kilométerrel kellene tehát meghosszabbítani az útépítést.

A Nehézipari Minisztérium, tekintve, hogy az erőműnek csak saját telepéig van útra szüksége, a község kérelmét áttette a megyei tanácshoz, ahol azonban az útépítéshez egyelőre nem tudnak pénzügyi keretet biztosítani. Több kilátással kéri a községi tanács, hogy az erőmű épülő vízvezetékébe kapcsolják be a jó vízben szűkölködő községet.

Ezt a kérelmet a minisztérium tájékoztatást és adatokat kérve tette át a megyei tanácshoz. A községnek mintegy 250–300 köbméter vízre lenne szüksége naponként. A vízvezeték-építés mun-

kálatai különben nagy gyorsasággal haladnak. Elkészült a Duna-parti négy kút, az árkokat, amelyekbe a vezeték csöveit fektetik. nagyrészt máris megásták, és most szerelik össze a víztornyot. A Dunától az olajfinomítóig két párhuzamos csatornát is építenek. Ezek hajózhatók lesznek, csak az építkezés későbbi folyamán kezdenek azonban megépítésükhöz. De a községben aggodalmat kelt, hogy ezek a csatornák, ha híd nem kerül föléjük, elválnak a hozzá tartozó Dunafüredet a falutól.

Dunafüreden, amely voltaképpen inkább nyaralóhely, és így főleg csupán a nyári hónapokban lakott, mindössze huszonöt család, mintegy száz ember él állandóan. Az ottani gyermekek azonban a százhalombattai iskolába járnak, Ercsi nagyon

nagy távolságra esik, közvetlen út nem is vezet odáig.

Napi bevásárlásaik, hivatalos ügyek elintézése miatt a dunafüredieknek szintén a községbe kell járniuk, nyáron az ott üdülőknél is. Valamennyiük számára nehézzé helyeztet állna elő, ha a készülő csatornákra nem kerülne híd.

Természetesen az erőmű és olajfinomító építése sokkal nagyobb jelentőségű a kis létszámú dunafüredi lakosság esetleg bekövetkező kényelmetlenségeinél. Nagy alkotásoknál nem nagyon lehet tekintettel lenni mindenki érdekeire, bármenynyire is jogos kívánságaira. Mégis, ha egy mód lenne rá, meg kellene adni a lehetőséget arra, hogy Dunafüred közvetlen összeköttetése az anyaközséggel ne szakadjon meg.

A hatalmas építkezés különben tavasztól, talán már márciustól kezdve, erősebb ütemben folytatódik. Egyre újabb felvonulási épületeket emelnek, annak jeléül, hogy nemsokára a már dolgozók felül, ismét több száz főnyi munkás érkezik az építkezésekhez.

Az erőmű tulajdonképeni épületeinek építése csak a tavasszal kezdődik. Ugyanakkor hozzáfognak a vasútállomásnál. Százhalombatta—Újtelep mellett, a lakótelep építéséhez is. A napokban tartották meg a tervezett kikötő helyén a helyszíni bejárást. és rövidesen itt is megkezdik a munkát.

Sz. E.

Megjelent a Pest megyei Hírlapban, 1961-ben

Hő és fény

Új honfoglalók a nagy folyó mentén

Sátorból és kukoricából – hő és fény. Már megint a vegyészek sütötték ki valami lélegzetelállítóan izgalmas módszert titokzatos, mindig újat kutató laboratóriumukban? Ó, nem. Mindez csak az új honfoglalás első fejezetéből való. Mert amerre korunk építő seregei járnak, nyomukban újra kell rajzolni a térképet. Ez történik napjainkban a lomha nagy folyó mentén, a története folyamán mostanáig csak szunynyadó Százhalombatta határában.

Ma még csak éled a község, itt-ott villózik világosság, de már nemcsak képzelet, hanem tapintható, amikor az egész országra sugárzik fénye. Fény és árnyék. Ez ma Százhalombatta, ez az építkezés.

Felvillantjuk a fényt és íme, megvilágosodik előttünk egy-egy ember az építők derék seregéből. Nem csupa fény még Százhalombatta, imitt-amott árnyékfoltok is feketédnek.

Sátor az állomáson

Négy hónap alatt mínusz kilenc kilogramm. Ha így megy tovább, akkor Demendy Zoltán főépítésvezető testsúlya elfogy, amire elkészül a hőerőmű. Bátor, el-

szánt ember. Elsőként érkezett a nagy folyó mellé, hogy megmutassa: az ember még nagyobb. Úgy kezdte, mint honfoglaló őseink. Sátorakat állíttatott a battai vasútállomás közelében. Kérdezték is a község lakói:

– Kik a jövevények? Mutatványosok?

Megjelent a rend derék öre is. Hivatalosan is feltette a kérdést. Demendy Zoltán kilépett a sátorból és így válaszolt:

– Én vagyok itt a házmeszter – hunyorított ravaszskasan –, azért jöttünk, hogy erőművet építsünk...

Azóta eltelt néhány hónap, a sátorakat már visszaadták a Belkereskedelmi Kölcsonzőnek – mert ugye, ma már mégiscsak egyszerűbb a honfoglalás, mint Árpád apánk idején – és szilárd a tető az építők éjszakai álma fölött. Munkásszállások, irodák terpeszkednek a százhalombattai síkságon és ami még fontosabb, a kukoricaföldeken kibontakoznak a nagyszabású erőmű építkezési körvonalai. Merész álmokból, mérnöki rajzokból, karcsú állványokból, változékony betonból és az emberi akaraterekből.

Nyolc méter magas már az üzemépület. A tervrajz azonban tizenhat métert ír elő. Gyerünk, hajrá! Még

magasabbra, még közelebb az égen bodorodó báránnyel felhőkhöz.

És a merész kéményépítők, ha elkezdik a munkát? Ők csaknem meg is csiklandozhatják az alacsonyan úszó felhőket. Kétszáz méter magasba nyúlik majd a kéményóriás.

Mégis, miért fogy Demendy Zoltán főépítésvezető?

– Nincs elegendő jól képzett ács és betonozó szakmunkás – mondja az erőműépítkezés irányítója. – A betonozás pedig kényes, csak az csinálhatja hibátlanul, aki úgy érzi az anyagot, mint az ujját... Mindig jönnek hozzánk új jelentkezők, tárt karokkal várjuk az ügyes ácsokat, betonozókat... – Demendy Zoltán figyelmeztetően felemeli az ujját – csak az ügyeskezőket: Gondot okoz az is, hogy ide, Százhalombattára tizenhat felől jöttek az emberek. Nincs az építkezésnél kialakult törzsgárda. Nincs elég olyan munkásunk akik szavak nélkül is értik egymást. Azért, így is haladunk, előre, 10–12 ezer köbméter betont már bedolgoztunk és idei tervünkben még újabb 3000 szerepel.

Sörivás kalamajkával

Szerény kis üzlet. Cégtábla nincs, csak az talál ide, aki ismeri. A Fejér megyei Üzemi Vendéglátó Vállalat létesítette Százhalombattán az üzletet, az építők részére.

Kék ruhás, poros, napbarított arcú fiatalember lép be.

– Sört – mormolja száraz torokkal.

– Nincs.

– Nocsak! Miért?

– Napközben tilos sört árusítanunk. Az építésvezetéség leállította.

Megvonja a fiatalember a vállát.

– Akkor valami szörpöt... Kihörpinti. Gyanakodva.

Minha a gyümölcsle nem csillapítaná szomját. Hm. Ha nem oltaná, talán még egy szörpöt kérne. De nem rendel.

– Miért nincs napközben sör? – érdeklődünk a kis üzlet vezetőjétől.

– Kalamajkát okozott – válaszolja. – Valamelyik nap sört ivott ebéd után néhány ember. A fejükbe szállt. Füttyültek a munkára. Azóta nincs sör, hacsak... – Hacsak?

– Valaki nem igazolja, hogy csak vendég Százhalombattán... és nem az építkezésen dolgozik...

Füstös petróleumlámpa a falon.

– Itt felejtették a múltból, vagy használják is?

– Tegnap este is égett. Kialudt a villany az üzletben – mondja az üzlet vezetője.

Fény és árnyék. Százhalombattán találkozót adtak egymásnak az ellentétek. Ma még időnként a petróleumlámpa sápadt fénye pislálkol ott, ahonnan holnap a világosság egy egész országra sugárzik.

Százhalombattán azonban már ma is több a fény, mint az árnyék.

Ma már nem a sátor nyújt szállást az építőknak. Lépésről lépésre előre. Sátorból ideiglenes szállás. A kukoricaföldekből erőműalap betonból, így lesz tehát a sátorból és kukoricából: hő és fény.

Ma még nem. Holnap. Az első derűs sugarak azonban már világítanak a nagy folyó mentén. A tiszteletre méltó munka, az emberi alkotás melegítő fényei.

Molnár Károly

Gaál Ági története

Régi nyarak Battán

Mindenkinek van egy élettörténete. Az élet pedig apró történetekből áll össze egy naggyá, amik külön-külön akár valaki másnak is a történetei lehetnének. És ha az ember odafigyel, felismerheti a sajátját. Életünk egyes helyszínét sokszor a sors kiszámíthatatlan játéka határozza meg. Családom kötődése Battához is ilyen véletlenül alapult.

Gaál Ági (jobbra) és Buzay Annamária

Nagymamám Eggenhoffer Gabriella és húga, Valika (becenevén Teta) élete kész regény. Tízen voltak testvérek és szépséges édesanyjuk meghalt tüdőbajban harminchárom éves korában. A legkisebb csecsemőjét vele együtt temették el. Édesapjuk nem bírta feldolgozni a tragédiát és nem is boldogult ennyi gyerek nevelésével, ellátásával. Szétosztották a gyerekeket a rokonok között, elszakadtak egymástól a testvérek. Nagymama egy idősebb nagynénéhez került kislánként. Úgy tudom, hogy keményen dolgoztatták és szegény rokonként kezelték, mint sok regényben az árva kislányt. Most már értem, amit kislánként sosem tudtam felfogni: hogy miért nem volt képes soha megölelni, megsimogatni. Egyszerűen nem volt erre példája. Pedig szeretett azt tudom, és mai napig érzem is. Érzelmileg kemény asszony volt, vagy nem tudta kimutatni szeretetét.

Valika sokkal jobban járt. Ő a legidősebb nővérhez, Tildikéhez került, aki akkor már dolgozó, felnőtt nő volt - postamester Sarudon. Tetát imádta és minden szeretetével elhalmozta, meghalt édesanyjuk helyett is szerette. Teta élete végéig könnyes

szemmel emlegette őt. Ám sajnos nem tartott sokáig ez a béke, megnyugodott életükben újabb tragédia következett. Tildike tüdőgyulladásban, vagy valamilyen más tüdőbetegségben meghalt nagyon fiatalon. Drága Tetánk másodszer is elárvult és saját lábára kellett állnia. Szerencsére az évek során beletanult a postamesterségbe, hiszen együtt élt Tildikével. Tanfolyamokat végzett, sikeresen vizsgázott és pályázott állásra. Százhalombattán volt üresedés éppen... Hatalmas szerencse volt, hogy el is fogadták a jelentkezését.

*

Szóval Teta így került Battára jóval a háború előtt. Szolgálati lakást is kapott a „hegyen” az „Undisz” házban. Nagymama akkor már fiatalasszony volt két kicsi gyerekkel. A két nővér boldog volt, hogy közel kerülhetett egymáshoz. Nagymamáék Tetához jöttek nyaralni Budapestről. Nem tudtak ellenállni a helység bájának, beleszerettek Battába és főleg a nyáron csodálatosan hűs és kék Dunába.

A telket, amin még ma is áll az üdülőház, Valika kapta. Akkor lehetett igényelni, amikor parcellázták. Így történt, hogy a terület Teta nevében volt, és a később felépült nyaraló pedig nagyapáékén.

Életútjuk és talán a személyiségükből fakadó különbségek miatt, Teta – Nagymamával ellentétben – ki is tudta mutatni szeretetét, amit én naponta meg is kaptam tőle. Megvolt a napi ölelés, kényeztetés, amit én nagyon is élveztem.

Nagyapám, Lendvay Béla hosszú évek spórolása után felépíttette a kis nyaralót, és ez a tüneményes kuckó lett azóta már több generáció menedéke a Kossuth Lajos utcában. Az épületet 1938-ban vehették birtokukba.

A házat tehát gondtalan nyarakra szánták és így is funkcionált egészen 1948-ig, amikor is nagyszüleim hírét vették, hogy egy nagycsaládot be akarnak telepíteni oda, ezért, feladva budapesti életüket, gyorsan kiköltöztek Battára, így válva battai lakosokká. Mint már említettem, később itt élt velük Valika is.

Én szüleimmel együtt Budán éltem, egészen addig, amíg már – beteges kislány lévén – nem tudták megoldani a felügyele-

temet. Mivel szüleimnek dolgozniuk kellett, vigyázásomat úgy próbálták megoldani, hogy távol élő rokonokat fogadtak be, vagy a szomszéd nénit kérték meg. Mikor azonban minden lehetőségből kifogytak, végső megoldásként nagymamáékhoz küldtek. Így kerültem 1954-ben háromévesen Százhalombattára és így vált ez a hely a világom közepévé és maradt az máig is. Persze anyukám nagyon hiányzott, hiába látogatott meg minden héten.

*

Egy nagyon puritán, végtelenül vallásos, zárt világba csöppentem, ahol még a kerítés közelébe se mehettem, így játszópajtásom sem volt. Utólag persze sok előnyére jöttem rá, mert hát mit tud egy kislány magában csinálni? Megfigyelni a kertben tücsköt, bogarat, békákat, madarakat, órákig nézegetni egy mesekönyvet és minden szépet elképzelni, lerajzolni.

Akkoriban Batta még csak egy kis falu volt, a házuk előtt sáros földúttal és kukoricatáblákkal ott, ahol most villák pompáznak. Emlékszem, mekkora izgalmat jelentett, amikor ott vonult el a tehéncsorda! Alig vártam, hogy a már messziről hallatszó kolompaszó jelezze az esemény közeledtét. Minden tehén pontosan tudta visszafelé, hogy melyik kapun menjen haza. Máig emlékszem arra a jelenetre, amikor az egyik tehén megszökött a csordából és hazarohant, mert otthon akart elleni. A kisboci már félig kilógott belőle útközben.

Számomra a nap fénypontját az jelentette, amikor kiléphettem a „külvilágba”, vagyis mehettem tejért egy kis csuporral Nusí nénihez. Zorinátz Nusika csodálatos asszony volt! Egyedül élt és gazdálkodott, szerintem vagy tíz férfi munkáját végezte egymaga. Szántott, vetett, aratott és állatokat tartott: lovat, tehenet, kecskét, birkát. Emlékszem, az utóbbit Pulónak hívták, mert pulóver készült a szőréből. És természetesen kutyák is, macskák is mind otthonra letek nála, az istállóban pedig számtalan fecskéfészék bújt meg. Valódi földi paradicsom volt ez. Fejéskor ide gyülekeztek az emberek, én meg persze mindent elköttem, hogy hamarabb érkezhessenek, és lophasak magamnak pár percet ezen az elvarázsolt helyen. Elöttem van a mozdulat, ahogy Nusí néni a tehén

farka bojtját szétválasztja és odaköti a tehén lábához fejés előtt. Én közben simogathattam az éppen soros kisborjút.

Nála láttam életemben először és utoljára detektoros rádiót. Ez egy falra szerelt kis szerkezet volt és csak cincogás hallatszott belőle, mert csak fülhallgatóval lehetett hallgatni.

Zárkózott asszony volt, személyes történeteit kevesen ismerték, ám anyukámat közel engedte magához és ilyenkor elővette a hegedűjét, mintha csak ezzel mesélt volna neki. Szomorú dalokat játszott. Az a fajta ember volt, aki mindenét megosztotta azokkal, akik rászorultak. Igen gyakran találtunk a kerítésre akasztva szatyorban friss zöldbabot, tököt, zsenge kukoricát.

Talán nem véletlen, hogy hozzá kötődik az egyik legkülönlegesebb történetem. Egy nap, miközben nagymamám ruhát öblített a Dunában, újjáról lecsúszott a karikagyűrűje, amibe nagypapa neve volt belevésve. Sokat szomorkodtak emiatt. Így telt el egy hosszú és hideg tél, amikor is Nusi néni néhány száz méterrel arrébb a lovait itatta, és valami megcsillan a kövek között... Ezt a kedves gyűrűt a mai napig őrzöm.

*

Emlékszem még arra is, hogy akkoriban még el lehetett sétálni a Duna-parton Fűredre. Egy kékre festett vashíd vezetett át a Barán, ahol most a Halászcserda van, ott volt a hajóállomás. Nem is akármilyen! Puppán bácsi a mesébe illő egyenruhájában irányította és felelt érte. Sötétkék, aranyszínű öltözetét tisztelettel parancsolóan hirdette hivatását, és nekem volt is alkalmam megcsodálni, mert sokat jártunk hajóval. Többnyire Adonyba mentünk nagybátyámat meglátogatni, aki egyébként ott volt plébános egészen élete végéig.

Hajdani, bezárt életnek még – a mesekönyveken kívül – fontos kelléke volt az a német szatyor is, amit még a menekülő németek hagyhattak maguk mögött. Erős vászonból készült, alul-felül fakarikákra rögzített szatyor volt ez, és mint ilyen, összecukukható. Mindenre ezt használtuk: abban tartottuk a tyúkoknak a búzát vagy azzal mehettünk Nusi nénihez zöldségért, de még az összekötött lábú csirkét is abban vittem levágnatni. Emlékszem, egyszer elküldtek velem a Halásztanyára, arra a Szkelán túl elterülő csodálatos helyre, ahova természetesen a Duna-parton mentem.

Pontosan így képzeltem el kislányként a kalóztanyákat. Az asszonyok nagy kondérban szabad tűzön főzték az ételt, aminek illata keveredett a víz és a hal illatával olyan elegyet alkotva, ami betöltötte az

oda érkezők tüdejét, és amit máshol nemigen érezhetett az ember. Mindenhol hatalmas halászhálóok voltak kiterve a fákon – sokan éppen azokat javították –, a varsák és egyéb kellékek pedig mind ott sorakoztak. Hangoskodás, hangzavar, nevetés.

Egy jókora kecségét tettek a nevezetes szatyorba, én pedig igen megszeppenve indultam haza, mert a hal virgoncan éledezett. Mint kiderült, meg is volt az okom a félelemre, mert a kecsége a hosszú orrával kilukasztotta az erős vásznat, ami a hosszú évek hűsége szolgálata után, végül egy kecsége által indult el az enyészet útján.

Persze, mint a legtöbb gyerek, én is egész évben a nyarat vártam, méghozzá azért, mert akkor anyukám is leköltözött a két bátyámmal és együtt volt a családom. Egy ilyen nyáron történt, hogy végre lett egy barátnőm, akivel máig tartó barátságunk a homokozóban kezdődött.

*

Buzay Anna, vagyis Ancsi, az anyukám barátnőjének lánya volt. Anyukáink is barátnők voltak fiatal koruktól kezdve, ezért Annának is jöttek minden nyáron nyaralni. Minden nap levittek minket a partra, ők beszélgettek, nagyokat úsztak, mi meg építettük a homokvárakat. A víz akkoriban nem volt olyan tiszta, mint most, mert Budapest összes szennyvíze belefolyt, többnyire tisztítatlanul, ráadásul hatalmas kátrányfoltok lebegtek a hullámok tetején, ami persze nem tántorított vissza minket a pancsolástól. Igyekeztünk ugyan elkerülni, bár többnyire kevés sikerrel. A kátrányt pedig se szappan, se sikálás nem hozta le a bőrünkről, inkább csak szétkente. Nagypapa ilyenkor szó nélkül elővette a drága petróleumot és egy ronggyal levarázsolta rólunk a makacs foltokat.

Aki akkoriban volt gyerek a környéken, azt hiszem, annak is mosolyt csal a szájára a „snei” kifejezés, a „félkettes”, vagy azoknak a „menő-fiúnak” az említése, akiket hatalmas úszógumijaikért az egész környék irigyelt. Mindjárt meg is magyarázom ezeket.

A jóformán az egész nyarat a parton töltő gyerekek – köztük én is – mindig a „félkettes” gőzhajót várták, aminek Pest felőli érkezése mindig azt jelezte az időérzéküket, hogy ideje indulni ebédelni, de a hajó által gerjesztett hatalmas hullámokat azért még kiélvezhettük.

A Duna-parton igen vidám volt az élet. A falu összes gyereke ott élvezte a nyarat, és néhány – már említett – „vagány fiúnak” hatalmas úszógumija volt, ami azt hiszem

traktorkerék belsőből származhatott. Úgy üzemelt, mint egy kis hajó, és talán nem is csoda, hogy mindenki őket irigyelte, velem az élen. Ez sajnos ki is maradt az életemből, de nem úgy a pecázás! Vacak kis felszereléssel üztük és vödörszámra rántottuk ki a vízből a Duna óvatlanabb halait, amiket mindenki sneciknek hívott. Ha a Kisduna gyorsan kezdett apadni, a halaknak nem volt ideje elmenekülni a nyílt víz felé, mi pedig halmentő mozgalmakat szerveztünk, mint a dunai halállomány kitaró védelmezői. Az iszapos vízből kézzel szedtük ki az ott fulladozó halakat, tettük vödörbe és eresztettük el őket.

Egyszer a bátyáim így mentettek ki egy kis törpeharcsát, aminek mindenki megcsodálta helyes kis bajuszát és különleges formáját. Tőle nem is tudtunk megválni, így beletettük az esővízes hordóba, és nos... el is feledkeztünk róla. Egészen a tél jöttéig, amikor közeledtek a fagyok, ezért nagypapa leengedte a vizet. De ennek a történetnek mégsem olyan tragikus a vége, mint amire elsőre számítani lehet! Megtalálták a kis harcsát, ami nemcsak, hogy életben maradt, hanem jó nagyra megnőtt a szűnyöglárváktól. Ekkor persze ünnepélyesen útjára bocsájtottuk.

*

Volt azonban egy rendhagyó és szomorú nyár is az életemben. Talán 1956 nyára volt, amikor hatalmas gyermekbénulás járvány volt Magyarországon. Nem tudtunk sokat a terjedéséről, csupán a szóbeszédekre hagyatkozhattunk, amik közt ott volt az is, hogy a Duna vize is terjesztheti. Ezért történhetett az, hogy egyész nyáron nem mehettünk fürödni a Dunába. Akkori fejéssel persze csak annyit fogtam fel, hogy ezen a nyáron nincs több félkettes, nincs több hullám, nincs több kátrány, irigykedés az úszógumikra, vagy pecázás. Azt hiszem nagymamáék is érezhették ennek súlyát, mert az öreg diófa alá kitétek egy fürdőkádat, így hát abban pancsolhattunk. Ez persze nem volt az igazi...

Akkor történt egy komoly tragédia: Lenner Mariska néni unokája, Fodor Márti valóban elkapta a szörnyű betegséget, és élete végéig szenvedte az utóhatását. Utólag vált jelentőségteljes emlékeimben az a pillanat, ahogy a templomból kifelé elbúcsúzott nagymamáéktól. Akkor még senki nem tudta, hogy nagy a baj, csupán Márti furcsa, szokatlanul merev köszönő mozdulata sejtette ezt a sorstragédiát... Aznap éjjel már vastüdőbe kényszerült, hogy az ijesztő szerkezet váltakozó ütemű nyomása dolgozzon elernyed izmai helyett és a ne-

hézkesen áramoló levegő életben tartsa őt.

Ám nem ez volt az utolsó izgalma az 1956-os évnek. Szüleim a forradalom miatt kimenekültek a fővárosból Battára, így hát megint együtt lehetünk, annak ellenére, hogy a nyár már jócskán elmúlt. Én ezt a helyzetet kifejezetten élveztem, egy bánatom volt csupán: nem mehettem el szokásos tejbeszerző utamra, így búcsút mondhattam a néma, mégis annyi történetet elsíró hegedűnek, az aranyos borjúknak és a cincogó detektoros rádióknak. Tököl felől ugyanis erősen lőttek.

Emlékszem, láttam a felvillanó torkolat-

tak, én továbbra is ottmaradtam nagyszüleimnél. A telek olyan végeláthatatlannak tűntek! Korán sötétedett. Spórolni kellett a tüzelővel, csak egy szobát fűtöttek. Ott üldögéltem a három „öreggel”. Nagypapa a rádióval bajlódott, nagymama és Teta rózsafüzért morzsolgatott. Én meg csendben voltam. Nagymamának volt egy kopott táskája, abba gyűjtötte a régi újságokból kivágott recepteket, néha olvassgatta. Időnként megszólalt: „Ez is finom lehet!” és felolvasta. Mindenki tudta, hogy soha nem fogjuk megfőzni, se alapanyag, se pénz nem volt hozzá.

Lendvay Zoltán atya, Ági nagymamája és Valika postamester

tüzeket – persze csak utólag tudtuk meg, hogy milyen történelmi események zajlottak akkor a Duna túloldalán. Egyik este engem is utolért a félelem, amikor Zoli testvérem szól, hogy mutatna valamit. Már este volt, de az ég felől mégis felejtethetetlen fényesség áradt. Olyan volt, mintha a naplementét látnám ezerszer erősebben. Pest felől szabályosan lángolt az ég. Nem akartam nézni, de nem tudtam a látványt otthagyni, földbegyökerezett lábbal néztem a lángoló eget.

*

Viszont ezen a télen töltöttük életem egyetlen karácsonyát Battán. Máig nem tudom, hogy fértünk el a kis házban annyian. Nagymama és Teta hagyományos szaloncukrot főzött, mi pedig egy-egy darabot el-elcsenve csomagoltuk selyempapírba. Birsalmasajtból kis csillagokat szúrtunk ki, almákat fényesítettünk a fára, én pedig boldog voltam. Máig emlékszem mennyire.

1956 rendkívüli év volt minden tekintetben. Amikor a boldog nyarak rendre elmúl-

tak, én továbbra is ottmaradtam nagyszüleimnél. A mai napig imádom a szakácskönyveket olvasni. Kedvencem egy háborús kiadvány volt, a Szegény asszony szakácskönyve. Abban minden pótlék volt. Hamis húsleves pirított tökmagból, gesztenyepüré fejtettbabból, hamisgulyás hús nélkül... Egy szakácskönyv szerintem sokat hozzátesz a történelemhez. Nagymama csodálatosan főzött a semmiből. Szerettem üldögélni a konyhában és figyelni. Innen eredhet, hogy a mai napig nagyon szeretek sütni, főzni. Kimondottan megnyugtató ez a tevékenység. Az egyik zseniális étel a csutkapörkölt volt. Amikor lecsó befőzés volt, a paprika csutkáról lekapták a magokat és felszeletelve elkészítették pörköltnek. De finom volt! Vagy a húsnélküli csoda. Töltelék volt tepsiben megsütve. Tetején paradicsom, zöldpaprika és fűszerek. Piros, ropogós a széle. Fejedelmi étel. Mi kellett hozzá? Szárazkenyér, hagyma, tojás és a kertből ami volt.

A faluban egyetlen bolt volt, a Szövetkezet. Oda jártam Tetával kenyérért, nem

volt egyszerű és zökkenőmentes túra. Vagy meghozták a kenyeret, vagy nem, kiszámíthatatlan volt. Fél délelőtt is ácsorogtunk. Olyan is volt, hogy Teta odament korán sort állni és ha órákig nem jött haza, valaki elment felváltani az ácsorgásban.

*

A hosszú téli estéken nagypapám néha mesélt a régi időről. Főleg az 1941-es nagy árvíz maradt meg emlékezetemben. Elmondása szerint több mint egy méter magasan állt a víz a házban. Szomszédunk, Anni néni házfalán egy kis emléktábla megörökítette a vízszintet. Amikor alkalom adódott, nagypapáék felszedték a valaha csodálatos parkettát és kint szárították a kertben. Sajnos felesleges fáradozás volt, mert még a háború alatt vagy a németek, vagy az oroszok lefoglalták a házat és lovakat tartottak benne. Na szegény parkettának ezután már nem sokat használt az újbóli felszedés és szellőztetés a kertben. Penetráns istállószagot árasztott még sokáig. Pedig egyenként sikálták, mosogatták a léceket. Újra nem tellett. Ennyi viszontagság után az én gyerekkoromban már mindig ragyogott. Fáradtságos munkával lehetett ápolni, Teta gyökérkefével felsúrolta, azután „beeresztette” valami sárga folyadékkal, majd jött a vixszelés. Egy kefével kellett kifényesíteni a viaszos réteget. Mindig eszembe jut, amikor könnyed mozdulattal feltörlöm manapság a lakkozott padlót.

Eszembe jut egy ma már történelmi pillanat is, ami megváltoztatta minden battai ember és a falu sorsát. Nagypapa egész nap a macskaszemes rádiót tekergette és próbálta behozni a Szabad Európa tiltott híradásait. Ezen kívül azért a napi egyetlen újságot is elolvasta. Én ott játszottam a szobában éppen, amikor izgatottan kikiabált a konyhába és hívta nagymamát. Felolvassot egy néhány soros újsághírt, amiben az állt, hogy Százhalombattán valami Hőerőművet fognak építeni valamikor... Még csak terv volt, semmi konkrétum. Nagyobb volt a riadalom, mint az öröm, hisz senki nem tudta mivel fog ez járni és mennyire bolydítja fel csendes életünket.

Aztán később megtudtuk, mert tényleg elkezdődött az építkezés. A sáros földútból aszfaltos utat varázsoltak, a kertünk előtti gyümölcsfáinkat kivágták, némi zöldkért fizettek érte. Áldozatul esett a hatalmas Germersdorfi cseresznyefánk és néhány diófa, amiket nagymama sokáig siratott. Viszont felépült a nyúlgát a Duna felől, ami azóta is véd az árvizektől. A hatvanas évektől hosszú évekig tartott a „söder szezon”: A házunk előtti kanyarban szinte tíz

percenként váltották egymást a megrakodott teherautók, szállt a por és a kavics, dübörgés, zaj az addig csendes utcában.

Nusi nénitől egy picivel lejjebb hatalmas söderhegyek épültek, volt, amikor három is egyszerre. Tilos volt ugyan megközelíteni, de melyik gyerek tudna ennek ellenállni? Megmászni és lefelé száguldozni mezítláb... Már régen anya voltam, amikor a gyerekeim még hasonlóan élvezhették – a tiltás ellenére, vagy talán éppen azért – ezt a mókát. Mostanra ezeknek már mind hült helye.

*

Batta szép lassan virágzó várossá vált az iparosítás következtében, de azért a régi része szerencsére őrzi még szívmengető hangulatát, mint kedvelt üdülőhely.

Még az ötvenes évek emlékei közül rémlett fel a következő történet. Most, mikor unokáim szinte két évente új kerékpárt kapnak, méretükhöz és képességeikhez mérten, eszembe jut nagypapa biciklijé: hatalmas, öntöttvas dromedár. Ezzel a bicikkel indult útnak a kora hajnali órákban a nagypapa,

figyelmét. Elszántan köröztem az orgona-bokor körül, már kezdett sötétedni. Aztán, amikor kitarásom elfogyott, úgy döntöttem, most meghalok és eldőlttem a nagy bicikkel. Elég jól megúsztam.

*

Még korábban bátyáim fantasztikus ajándékot kaptak: fából készült rollert! Ilyennel közlekedhetett a két kőkorszaki szakai is, Frédi és Béni, a rajzfilmben. Egy ügyes kezű asztalos faragta, még a kerekei is fából voltak. Ilyen csodát még nem látott senki a Kossuth utcában! A környék összes gyereke odagyűlt megbámulni. Zoli bátyám már akkor is igen jószívú volt és felajánlotta – főleg a lányoknak – hogy leviszi őket a lejtőn.

Sorba is álltak a kislányok, Würth Mari vasárnapi ünneplőben elsőként. A fodros szoknya, hímzett parasztblúz gyönyörű volt! Ahogy azonban száguldottak le a meredeken, Mari szoknyája beleakadt a kerékbe, és hatalmasat estek, a szinte áthatolhatatlan tüskés, indás bozótosba repültek. A szép ünneplője cafatokban lógott, Zoli sérüléseit

A család

amikor befözések idején valóságos túrára kellett indulnia, hogy gázpalackot szerezzen hozzá. Ilyet csak Érden lehetett kapni, és valóságos kincs volt, így nagy ritkán áldoztak rá pénzt, egyébként pedig a jó öreg sparhelt funkcionált. Nagypapa mindig nagy dicséretet kapott, ha sikerült hoznia.

Az ő hatalmas „szörnyetegén” tanultam meg biciklizni. Először váz alatt, fájdalmas esésekkel. Később úgy, hogy felültettek rá és meglöktek. Tekerni tudtam ugyan, de leszállni a „magas lóról” nem, ehhez már segítség kellett. Nem volt épp zökkenőmentes akció. Egyszer rajta is felejtettek, nyilván valami fontos teendő eltérítette nagyszüleim

nagymama hosszasan ápolta, mi meg hosszú ideig igyekeztünk elkerülni Mariska nénit, Mari anyukáját.

Ahogy visszagondolok, rendkívül környezettudatos életet éltünk Battán, bár nem tudtunk róla. Akkor mindenki így élt. Egyszerűen nem volt szemétdombunk annak ellenére, hogy a személtelhordás csak évtizedekkel később került képbe. Volt komposzt, természetes módon mindent felhasználtunk. Nem volt ez az örület a csomagolóanyagokkal. Ha nagy ritkán valami konzerv jutott a birtokunkba a dobozában nagypapa szöveget tartott, amit lehetett elégettünk, nem volt műanyag. A száraz kenyér beáztatva a tyú-

koknak fejedelmi lakomának számított, így nem lehet csodálni, hogy nem keletkezett szemét. Igazi kapirgálós tyúkok a kisudvarban. Volt egy keskeny kijáratuk a Duna-part felé. A kakas vezényletével levonultak csipegetni és amikor sötétedni kezdett, mindegyik hazatalált. Kotlós keltette és nevelte a csibéket.

Minden kincs volt és értékes a háztartásban. Zöldség, gyümölcs a kertben, trágya a tyúkudvarból a veteményesnek. És mindenkinek mégis tiszta volt a portája. Hűtője természetesen senkinek nem volt, az ételkészítést a kútba engedték le. Emlékszem a vajra, ami még a nyári kánikulában is dermedt volt a vödörben.

*

A hatvanas években már szabadabban éltem, hiszen kisiskolás voltam. A legcsodálatosabb az volt, hogy Ancsiék (Buzay család) a mi utcánkban építettek egy kis nyaralót. Ezelőtt is Battán voltak minden nyáron csak nem ilyen közel. Fent laktak a nagyszülőknél a templommal szemben. A házban voltak elegendő, így ők a kert végében a prészában aludtak az ott tárolt gabona, szerszámok és egyéb nélkülözhetetlen eszközök társaságában. Micsoda öröm volt, hogy saját kis házuk lett! Ráadásul gyönyörű helyen, szemben a Dunával. Tanúja voltam ahogy épült. Minden a család kétkezi munkájával. Nagymamáék oda elengedtek már játszani. Ott lógtam egész nap. Vanak családok, ahová a gyerekek mindig mehetnek, mindenkit szeretettel befogadnak. Nusi néni és Józsi bácsi – Ancsi szülei – ilyenek voltak. Szigorú erkölcsi elvek szerint nevelték a gyerekeiket, mégis nagy szabadságot kaptak, ami a feltétel nélküli bizalmon alapult. Nusi néni egy végtelenül jószágos, kedves, szelíd és megértő asszony volt. Meghatározó az életemben.

A battai nyarak folytatódtak egész életem során. Amint vége lett a tanévnek, azonnal rohantunk Battára, és továbbra is minden nyarat ott töltöttünk. Mivel én is pedagógus lettem, később a gyerekeim is élvezhették, hogy az egész nyár a miénk volt a Duna-parton. Zoli testvérem két éve csodálatosan felújította a házikót és odaköltözött.

Arról éppen most értesültem, hogy varázslat történt a kertben! Van egy öreg körtefa a kút mellett, ami bizonyítottan kereken száz éves. Ez volt az első fa, amit annakidején a telekre ültettek, és ez a kis göcsörtös fa, ami valószínűleg sokkal többet is el tudna mesélni nálam a battai életről, az idén újra virágba borult.

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1951.

JANUÁR 1.

Megszűnt a rádióban a déli harangszó. Bizony én nekem rádióm nincs, így nem szerezhettem róla tudomást. – A szívemben nem ...

JANUÁR 3.

Megkezdődött az iskolában a tanítás. Gyermeknek szétküldtem az értesítést.

JANUÁR 5.

Elsőpéntek: 188 áldozó. Hatodik éve vagyok itt, eddig ez a legnagyobb szám.

JANUÁR 7.

Vízkeresztkor és a mai napon jártam a házakat szentelni: 43 családnál voltam. Lezajlott talán 2 hete nagy sikerrel a „kukorica hét”. Községünk 131%-kal előkelő helyezést ért el a megyében. – Most kezdődött az újabb verseny: kukorica, gabona stb. beadása ...

FEBRUÁR 2.

Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe és elsőpéntek.

MÁRCIUS 2.

Elsőpéntek! Sok áldozó. A kis cédulámat, melyeken a gyermekeket az elsőpéntekre figyelmeztettem, Anti bevitte a Tanácselnök-höz, hogy sokszorosító géppel gyártom őket. A nyilvánvaló tévedésre hamar rájöttek.

MÁRCIUS 8.

Ágh Kálmán csepeli esperes plébános a mai napon kezdte meg háromnapos nagyböjti triduumukat. A híveknek a következő meghívókat küldtem széjjel.

Szeretett Hiveim!

Folyó év március 8-9-10-én tartjuk meg szokásos nagyböjti triduumunkat. Csütörtök este 7 órakor kezdődik és vasárnap az ünnepélyes 10 órai nagymisével ér véget. Ez évben újatosságunkat mindnyájan ajánljuk fel a Békéért.

Jöjj hát Te is: imádkozni Családod, Hazád és Egyházad békéjéért. Jöjjetek, akik sok há-

nyattatás után hazatértetek és a háború szörnyű viharából – hálát adni szerencsés hazatérésetekért.

S imádkozzunk, hogy minden ember otthonában élvezhesse a békés élet örömeit. S imádkozzunk mindnyájan a háború ártatlan áldozataiért, elhunytjaiért.

A triduum alatt közösen fogjuk végezni a szentévi bucsut is, hogy minél több hívő elnyerhesse.

A szent triduum alatt végezd el húsvéti szentgyónásodat és szentáldozásodat is.

Szeretettel vár, s egyben minden szeretett jó Hívemnek kegyelemteljes, békés Húsvéti Ünnepeket kíván:

plébános

Százhalombatta, 1951. márc. hó.

MÁRCIUS 11.

A triduum az összes eddigieknél jobban sikerült. Már az első este megmutatkozott, hogy jól fog menni a hallgatóság számán, mely estéről estére növekedett. Pedig párhuzamosan program mindig volt. A vasárnapra befejező napon 350 áldozó volt.

MÁRCIUS 14-17.

Székesfehérvárott voltam triduumot tartani az öreghegyi plébánián Almásy Feri plébániáján. Idehaza Mátray János piarista igazgató helyettesített. Fájdalmas pénteken 120 áldozó volt. Március 15-én reggel 7 órakor a hazáért mondtam énekes nagymiséjét. – A triduum után korán indult a főnököt meglátogatni: Radnóti Sándor, Lendvay Zoltán és Füstös Antal. Egy kedves napot töltöttünk el együtt. A fehérvári triduum Isten kegyelmével szépen folyt le. Éjszaka jöttem haza a gyorsvonattal és az éjjelivel a kelenföldről. Szerencsémre a téglagyári autó kinn várt és így hamar hazaértem.

MÁRCIUS 18.

Virágvasárnap körmenet, barkaszenteletést Mátray János mondotta és így a Passióban énekelhettem az evangélista szerepét. Jézus: Kéri Gyula, Pilátus: W. Tódor, Judás és Péter: legifj. Tóth György, Főpap: Szege-di András.

A kórus az iskoláslányokból került ki. Volt is baj miatta elég, hogy énekpróbákra jár-

tam nehezen. A nagylányok viszont munkában vannak és így másként a kérdést megoldani nem tudtam. Pro memory: március 15-ét munkával ünnepeltük.

MÁRCIUS 22.

Nagycsütörtök. Délelőtt nem volt szentmise. Este 8 órakor tartottam meg a nagycsütörtöki ünnepi szentmisét, az utolsó vacsora emlékezetét. A templom, mint vasárnap telve és közel 100 áldozó. A híveket magával ragadta a Genius temporis – és nekem is csodálatos élményt jelentett az „Utolsó vacsora”.

MÁRCIUS 23.

Nagypéntek. A csonka mise 9 órakor volt. Este 7 órakor szentbeszéd és lamentációk. Ezen elég kevesen voltak.

MÁRCIUS 24.

Nagyszombat. Mi még a hajnali órákban tartottuk a nagyszombati szertartásokat. Jövőre ha a jó Isten segít mi is élni fogunk, az új engedéllyel és nagyszombat éjszakáján tartjuk a szertartásokat. A feltámadási körmenet bensőséges, szép és impozáns volt. S amire gondolni sem mertem, többen voltak mint a tavalyin, különösen a férfiak. Ennek a fokozása, már nem képzelhető el, hiszen mindenki ott volt.

ÁPRILIS 15.

Elsőáldozási előkészületek megkezdése. Először a szülőkkel tartottam egy kis megbeszélést és a templomban megkezdődtek az oktatások. Kb. 27 elsőáldozó lesz. Május 20-ára tűztem ki az elsőáldozás napját. – Az április hónapja jó erős, de hideg volt.

ÁPRILIS 23.

Béla nap estéjén a hívek nagyon szép számban köszöntöttek. Jól esett, hogy az idő nem befolyásolja őket. A mai napon itt voltak a csepeliek: Radnóti és Füstös, Nagytétényből: Markó Gyula, Erdélyi Pista, Érdligetről: Balogh Bandi.

ÁPRILIS 29.

Ma tartottam a búcsúszentelő körmenetet a szokásos vasárnap létszámmal.

MÁJUS 1.

A munka ünnepén nagy felvonulással ünnepelt Batta. Az eddigiek közül a legnagyobb az idei volt.

MÁJUS 2.

Kétszeri barátságos figyelmeztetés után az április 30. és május 1-i keresztjárásunkat a templomban tartottuk és csak a mai napon vonultunk ki a gyönyörűen feldíszített és megrenovált faluvégi kereszthez elég kis létszámmal. A falu végi hívek a keresztet nagyon szépen helyretették. A keresztet újrafestették és a kereszt előtt árvácskával beültették.

MÁJUS 3.

Ma csodálatos szép élményben volt részem Székesfehérvárott. Kisberk Imrét szentelte segédpüspökké a megyéspüspök, Benedek veszprémi és Pétery József váci püspök által. A püspökszentelésen 3 hívem volt még jelen. Persze a visszhang papi körökben a lectio varius változatait mutatja úgy az öregek, mint a fiatalok között. Roma locuta ... ! Ad multos annos!!

Felszentelték Kisberk Imre püspököt

Kisberk Imre Székesfehérvári segédpüspök felszentelése május 3-án délelőtt történt az ősi székesfehérvári bazilikában. A fehérvári hívők szeretettel vették körül a népszerű és tevékeny belvárosi plébános kanonokot, mikor a régi híres Kálmáncsai Dénes püspök szobra mellett belépett az ősi templom kapuján. Kisberk Imrét a fehérvári hívők ugyancsak nagy szeretettel vették körül eddig is és kinevezése osztatlan örömet keltett.

A felszentelési szertartást Shvoy Lajos pápai trónálló, székesfehérvári püspök végezte dr. Pétery József váci és Badalik Bertalan veszprémi püspökök társzentelői közreműködésével. A kinevezési bullát a felszentelő rendelkezésére dr. Németh László kancellár olvasta fel.

A hívőtömeg meghiúsítottan figyelte, hogyan borul le az új püspök a három felszentelővel együtt a bazilika szentélyének kövére, amely alatt az altemplomban régi elődeik alusszák örök álmukat sok-sok székesfehérvári név között: a messzi harctereken elesett magyarok nevei között.

Az új püspök címere és jelmondata is ezzel a templommal forrott egybe. A főoltárkép: az oltárfelajánló Szent István látható rajta a Nagyboldogasszony előtt, jelmondata pedig a nagy elődök és hősök példájára figyelmeztet: Filii sanctorum sumus – Szentek fiaai vagyunk.

MÁJUS 8.

Kétórás pompás májusi eső. A kertem újrong és virul. Nem kell öntözni.

MÁJUS 14.

Pünkösdi-hétfő. Az ercsii egyházközség Bárdos Lajost a Mátyás templom énekkarával meghívta vendégszereplésre. A szokásos pünkösdi zarándoklatunkat egybekötöttük a zenei áhitat meghallgatásával. Kb. 70 battai hívőnek volt csodálatos zenei élményben része. Mennyire igaz, hogy a művészet a zenéhez nem értő híveket is magával ragadja. Milyen kár, hogy nem tudunk egy kis énekkart összeverbuválni itt Battán.

MÁJUS 20.

Az elsőáldozás napja. A szokásos ünnepélyességgel tartottuk meg az ártatlan csöppségek nagy napját. A Szeretet-reggeli a templom előtti nagy diófa-árnyékában zajlott le. Gyönyörű szép időnk volt és így nem éreztük a kultúrterem hiányát (...). Délután volt a gyermekek megáldása. A kis elsőáldozók képét megörökítem a Historia Domus lapján.

MÁJUS 24.

Úrnapja – Munkanap. Három szentmisével ünnepeltük a diadalünnepet. A körmenetet vasárnapra tettük át.

MÁJUS 27.

Az Úrnap körmenetet a szokásos útvonalon a hívek nagy számú részvételével tartottuk meg. Az út gallyakkal díszített, az ablakok felvirágozva. A szentsátorban csupán annyi változás, hogy Jászberényiek helyett Dubecz Andráséknál állították fel a szentsátort. Délután mintegy 120-130 hívővel résztvettem Érd-Ófalu 48 órás szentségimádásán.

MÁJUS 31.

Végetértek a májusi imádságok. Idén elég kevés volt a résztvevő.

JÚNIUS 18.

Érdligeti 48 órás Szentségimádáson 5-6 óráig 140 battai hívővel vettem részt. Utána szentimát tartottam az érdligeti híveknek.

JÚNIUS 19.

5-6 óráig Szentimát tartottam az érdligeti híveknek. Utána Székesfehérváron voltam 10 éves korustalálkozáson.

JÚNIUS 20.

Tíz éves találkozó. Jelen volt mind a 12 korustárs. Megyéspüspök úr, segédpüspök úr s tanáraink. Utána kirándultunk Agárdra Horváth István korustársunkhoz. Végül is Horváth Kálmán korustársunknál kötöttem ki. Idehaza M. János piarista igazgató helyettesített.

JÚNIUS 21.

Ujmisém napja. Csendben és bensőségesen ünnepeltük meg. Pár kedves hívem, aki tudomást szerzett a dologról megemlékezett rólam. Deo gratias!

JÚNIUS 24.

A M.T.I. jelentését közöltem a hívekkel.

JÚNIUS 27-28.

Beiratkozások a hitoktatásra.

Pénteken este érkezett K. József úr, D. Béla főesperes, Dr. Erdélyi István és Pálvölgyi István. Péntek estére a díszítéssel már készen voltunk. Csütörtökön raktuk fel a drapériákat és pénteken már csak a virágdíszítés maradt. Szombaton reggel érkezett Balogh András érldligeti plébános. Reggel 6 órakor kezdődött az ünnepélyes nagymisével szentségrátétellel, melyet Dorontai Béla főesperes úr tartott asszisztenciával. Utána Erdélyi István és a rector úr tartott csendes szentmisét. Szombati rend a következő volt.

6 óra	Szentségrátétel
7	Csendes Szentmise
8-11	Csendes óvás
11-12	Ministránsok szentórája
12-5	Csendes szentórák
5-6	Gyerekek szentórája
6-7	Csendes szentóra
7-8	Franciska pusztá, Vasútvidék, Pannonia szentima. Rengeteg hívő volt
9-10	Rózsafűzér
10-11	Asszonyok szentórája
11-12	Keresztút
12-5	Férfiak szentórája
5-6	Csendes szentóra
Este érkezett Náray János esperes. Vasárnap rendje:	
6 óra	Szentmise
7-8	Csendes szentóra
8-9	Szentmise - Dezső Imre esperes plébános
9-10	Csendes szentóra
10	Béke Imre, Náray János esperes asszisztenciájával: két adonyi kispap, Pálvölgyi István. – P. Béla plébános mondotta a Szentbeszédet. Utána áldás.

Százhalom

2020. JÚLIUS

29 HÉTFŐ	Péter, Pál, Emőke, Judit, Petra, Ivett	6 HÉTFŐ	Csaba, Mária	13 HÉTFŐ	Jenő, Henrik	20 HÉTFŐ	Illés, Margaréta	27 HÉTFŐ	Olga, Liliána, Natália, Pantaleon
30 KEDD	Pál	7 KEDD	Apollónia, Vilibald, Bene	14 KEDD	Örs, Stella, Kamil	21 KEDD	Dániel, Daniella, Lőrinc	28 KEDD	Szabolcs, Alina, Ince, Győző
1 SZERDA	Tihamér, Annamária, Olivér, Áron	8 SZERDA	Ellák, Edgár, Eperke	15 SZERDA	Örkény, Henrik, Roland	22 SZERDA	Magdolna, Mária, Magda	29 SZERDA	Márta, Flóra
2 CSÜTÖRTÖK	Ottó	9 CSÜTÖRTÖK	Lukrécia, Veronika, Hajnalka	16 CSÜTÖRTÖK	Valter, Irma	23 CSÜTÖRTÖK	Lenke, Brigitta, Apollinár	30 CSÜTÖRTÖK	Judit, Xénia, Péter
3 PÉNTEK	Kornél, Soma, Tamás	10 PÉNTEK	Amália, Melina, Engelbert, Ulrika	17 PÉNTEK	Endre, Elek, András	24 PÉNTEK	Kinga, Kunigunda, Kincső, Krisztina	31 PÉNTEK	Oszkár, Ignác, Bató
4 SZOMBAT	Ulrik, Erzsébet	11 SZOMBAT	Nóra, Lili, Nelli, Benedek	18 SZOMBAT	Frigyes, Milla, Hedvig, Mirkó	25 SZOMBAT	Kristóf, Jakab	1 SZOMBAT	Boglárka, Nimród, Alfonz
5 VASÁRNAP	Emese, Sarolta, Lotti, Antal	12 VASÁRNAP	Izabella, Dalma, Eleonóra	19 VASÁRNAP	Emília	26 VASÁRNAP	Anna, Anikó, Joakim	2 VASÁRNAP	Lehel

Százhalom

2020. AUGUSZTUS

27 HÉTFŐ	Olga, Liliána, Natalia, Pantaleon	3 HÉTFŐ	Hermína, Lídia, Kamélia, Mirtil	10 HÉTFŐ	Lőrinc, Blanka, Csilla	17 HÉTFŐ	Jácint, Réka, Hetény	24 HÉTFŐ	Bertalan, Aliz, Detre	31 HÉTFŐ	Erika, Bella, Arisztid
28 KEDD	Szabolcs, Alina, Ince, Győző	4 KEDD	Domonkos, Dominik, János, Dominika	11 KEDD	Zsuzsanna, Tiborc, Klára	18 KEDD	Ilona, Rajnard	25 KEDD	Lajos, Patrícia	1 KEDD	Egyed, Egon, Noémi, Tamara
29 SZERDA	Márta, Flóra	5 SZERDA	Krisztina	12 SZERDA	Klára, Hilária, Diána	19 SZERDA	Huba, Marian, Emília	26 SZERDA	Izsó, Tália, Natalia, Zamfira	2 SZERDA	Rebeka, Dorina, Renáta, Ingrid
30 CSÜTÖRTÖK	Judit, Xénia, Péter	6 CSÜTÖRTÖK	Berta, Bettina	13 CSÜTÖRTÖK	Ipoly, Ince, Vitalia	20 CSÜTÖRTÖK	Államalapítás ünnepe István, Bernát	27 CSÜTÖRTÖK	Gáspár, Mónika	3 CSÜTÖRTÖK	Hilda, Gergely
31 PÉNTEK	Oszkár, Ignác, Bató	7 PÉNTEK	Ibolya	14 PÉNTEK	Marcell, Maximilián	21 PÉNTEK	Sámuel, Hajna, Piusz	28 PÉNTEK	Ágoston, Mózes	4 PÉNTEK	Rozália, Róza, Ida
1 SZOMBAT	Boglárka, Nimród, Alfonz	8 SZOMBAT	László, Domonkos	15 SZOMBAT	Mária	22 SZOMBAT	Menyhért, Mirjam	29 SZOMBAT	Beatrix, Erna	5 SZOMBAT	Viktor, Lőrinc, Ofélia
2 VASÁRNAP	Lehel	9 VASÁRNAP	Emőd, Román	16 VASÁRNAP	Ábrahám, Rókus	23 VASÁRNAP	Bence, Róza, Szidónia	30 VASÁRNAP	Rózsa, Félix, Letícia	6 VASÁRNAP	Zakariás, Beáta

